

MISCELLANEA

I. Scrisori ale lui Ienachi Kogălniceanu cronicarul și ale altora.

I.

Vornice dinu satulū Ponceștii i voi, lăcuitoři săteni de acolò, dintr' acestū satū dinū Țin[u]tu Eșului, sănătate vă poftescū. Mai multū n'avuiū cătră voi, fără de cătū aice m'amū înștiințatū că ați fi cumpăratū venitulū moșii dumisale Stol[nicului] Tomii Iamandi, a Punceștilorū, care moșie este de iasta parte de Prutū, și șideți pe dānsa. Are moșie în ceia parte de Prutū, numai cu unū medianū de boi treci la malulū Prutulū, iarū nu mai multū, iarū de acolo incolò, de ceia parte, este moșie mē, Vale-lui-Rangu, cu altele, după cum știți cei bătrāni ai voștri. De care iatā vā scriū, în hotarulū mieū, în ceia parte să nu vā întindeți. Iarū, de are stāpānu care v'au vāndutū, în aceia parte mai multū de cătū v'arātū, să-și iā dumnelui scrisorile și să vii, la Eși, și-și va căuta cu mine cu Divanul, ș'atunce, — după hotārāre Divanulū, căci eū sântū de a pūrure la Divanū față. Iarū voi să nu vā întindeți; că pentru una ca ācasta vā daū de știre ca să știți, căci, pe urmă, cătū de puținā pagubā mi s'a pricinui, din capitile și casāle voastre să vorū plini. Și să nu ziciți că nu v'amū datū de știre pentru toate. Cā mai multū decātū v'arātū, Iamandieștii [n'au] în ceia parte. De care datoria imi facū; în alta parte cumpărați: niminī nu vā oprești, că-i a dumisale; iarū în ceia parte, curgi după cumū vā arātu. Faciți-i știre, și, dacā va avē moșie, va veni și-și va căta-o cu gudecata. Căci eū amū datū poruncā la o[mul] mieū, și pe Toader Iamandi să nu-lū îngāduiască a stāpāni în Colonești, căci sântū baștinā

ale meli, și Coloneștii ci i-au datū frati-mieū zestre, aū eșătū să-și caute cu soacră-sa, până este vie. Iarū la aceștie treabă n'aū. Și, după cumū vă arătū, căutați ca să nu cum-părați cu banii voștri gălăvă, că pe urmă v'a cădē cu greū. Și eū datorie imi facū de vă arătū pre amărunt[ulū]. Ačasta, și fiți sănătoși. 1791, Iulie 12.

Enachi Cog[ă]l[niceanu], Stol[nicū].

[V°:] Cătră Vor[niculū] i sătenii di satulū Ponceștii, di pe Prutū, de la Țăn[u]tulū Iașulū, să să dē lângă Zberoi.

II.

Vornice Ioniță Lupașcu, sănătate. Iată că aici m'amū înștiințatū că ai fi vichilu a Sto[lni]c[ului] Tomei Iamandi acolo, la Poncești; de care ai fi invitādu pe oamenii dinū satu Poncești ca să triacă Prut[ulū] în cee parti, ca să-mi stropsască moșie mē Vale lui Rangu, ce amū acolo cu alți răzăși di acolo. Di care mi-aū fostu di merari, că ești omu sluj[i]tu, și de ce nu vei să socotești ce va să zăcă urma, aciastă îndemnare țaranilor ca să triacă în tărie, să ē dejmă lui Iamandi? Care nu poți să socotești că poate să să bată cu răzășii? Și nu-ī o nimică dacă s'a face și moarte! Că Vornic[ulū] a da samă, saū Iamandi îi va apăra, ca unū mare puternicū ce esti în Moldova, — socotindu că atunce s'a tragi, și a da pe Vornicū de grumaz, apărāndu-să că nu știe nimică. Iar, di sântu scrisorile lui Iamandi în mână ta, ca la unū vechilu ce ești, și scriie într'ānsale că moșie Ponceștii trece Prut[ulū] inū Vale-lui-Rangu, chiamă pe răzăși, și le arată ce scrie, macarū și mie, și atunci trece sănătosū, iară nu cu sopile (*sic*), că nu țorū da! Și țarătū că nu te porți bine. Și, pentru ca să lipsască aceste, iată că amū trimesū carte domniască că să ē răzășii di pe Vale-lui-Rangu di a zăce din toate, după cumū arată carte g[os]p[o]d. Iarū, cându nu v'eți mulțumi, să va opri toată dejma, și vei da știre Stolnic[ului], și a veni, și vomū sta, și ne vomū judeca, fiindu Domnie, și a cui scrisori vorū fi mai buni, acela va lua

și pâne. Că așe să cadi, fiindu că-i stăpâniri aici; și nu cu bătae și cu bățul, că nu ședi bine. Că te numeri omu sluj[i]tu, și cu sămțari, și să cade, pricină ca aceste, cătū vii putē, să le potolī, iarū nu să le ațățī. Și, ca unū vechilū, poți să dai di știre și Stol[nicului] Iamandī. Și eū iatā că datorie îmi facu; și apoi te socotește să nu-ți cadă mai cu greū. Aciasta. [1790], Avgust 11.

Bunū voitoriū:

Enache Kog[ă]l[niceanu], Stol[nicū].

Cătră Ioniță Lupașcu Vornicelu de la satu Ponceștiū, de iastā parte, să să dē la Prut.

Pecete mică, roșie, cu scut și arme; ruptă.

III.

Vornice și voi, sătenī, sănătate. Aducându-mī Andrei Ruzmecī, săteanu de acolō, o scrisoare a voastră, ce-mī scrieți ca să vă vândū venitulū acei moșii, deci, fiindū-că inū estu anu nu esti vândutā nimăruī, nici voi nu o vândū. Ci să căutați voi să o stăpăniți, totū hotarulū aceștiū moșii, după cumū aū înblatū din vacū amāndoi părțile: peste Prutū pān în părāu Rangului, după cum știți voi moșii pā unde merge cu hotaru. Ce nimi pe alți răzāși, de să vor scula, să nu-ī îngăduiți. Iarū cine va avē ceva, să cauti la Divanu. Și voi, ce-ți fi cu lăcuința pe aciastă moșii, veți da obiçnuitu adetu la acestu anu, atātū lei de casă, și dejma pānei și a fānului, și a stupiloru, — veți da după obicei. Și poroncă și tu, Vornice, să aibi, a-mī purtari de griji moșii, a nu să păgubi ceva dinū veniturile sali. Și voi, de veți fi supărați de cătră cineva, să veniți la mini, și eū, la celi ce voi putē, mă voi săli în spre odihna voastră. Pentru oamenii ce-mī scrii că aū fugitu dinū satū la alte sati dinū pān preğuru, să mergi, Vornice, la dum[nea]lor boerii ispravnici, și vei arāta fugiți, pe unde săntū, și d[u]m[nealor], după poronca domniască, îi vorū aduce la locū. Aciasta. 1793, Iuni 8.

Enachi Cog[ă]l[niceanu], Stol[nic].

IV.

Cu plecăčuni sărutū cinst[ită] mână dum[itale], arhonū Log[o]f[ă]t.

Cu voe lui Dumnezău și blagoslovenie dum[itale] amū venitū și eū astăzi acasă, arhonū Log[o]f[e]te. În vreme cândū amū fostu la Eși, câtū ti-ai pusū pentru mine, eū știū. Milostivulū Dumnezău să lungească viața dum[itale] cu fericire! Darū amū luatū făgăduință dela dum[neata] că te vei sili și pentru isprăvnicie Sucevei, că amū avutū și făgăduință, după cumū și însuși dum[neata] știī. Acumū văzuiū într'altū chipū, și, cât pentru vărulū Mateiū, cu numele lui Dumnezău de nu-mi pare bini, și dorēmū să fiū tovarășū cu dum[nealul]i. Dar ce să facū? Ačasta este din neinnorocire, iarū, câtū pentru voința dum[itale], după bunătate care o porți și dragoste č-amū cunoscutū dela dum[neata], săntū incredințatū că vei fi fostū bucurosū ca să fiū. Cu toate acestea mă rogū, arhonū Log[o]f[e]te, din partea dum[itale], ca să scrii dum[neata] unū răvașū cătră vărulū Mateiū, ca să mă agute la puținei oameni ce amū aicea. Și mă rogū să scrii și Banului Vărnavū, că destulū amū pătimitū de isprav[ni]č[i]i č-aū fostū mai înainte, că, câte rândueli aū fostū, nici-una nu m'aū trecut: aū adaosū la čvertu și cu 4 lei; aū mai venitū niște Țigani aicea, de aū furatū și aū jăcuitū oamenii, că furas[ă] și cai, și, dacă aū săritū după dănșiī, și i-aū prinsu, isprav[ni]č[i]i aū găsitū eftirale (*sic*), și aū venitū aicea și li-aū mai luatū 36 lei. În credința lui Dumnezău iți zicu, arhonde, că, puținī oameni ce amū, aū rămas să să spargă. Căci nu-ī satū vechiū, îi numai de vr'o patru ani; amū [s]trānsu niște bejenari calici, și, puținū să li să dē pricină, s'orū sparge. Și Dolhasca este știută și de dum[neata], că mai înainte, până a nu veni eū într'ansa, nu trecē anū să nu se facă ucideri; de cândū amū venitū aicea, s'aū tăet aceae. Acumū, dacă s'orū duce acei doi-trei oameni ce amū, întâi eū voi fi jărtvā tălharilorū. Pentru ačasta mă rogū, arhonū Log[o]f[e]te, după

bunătate care o porți, chivernisește-mă să nu vină la o stare ca aceeaia. Eă la vărulū Mateiū amū toată nădejde, și mai vârtosū de-ī scrii și dum[neata], că dinū copilărie dumisale bini amū trăitū. Osăbitū, arhonda, nu știū de mi-or da ceva dinū venitulū boerii, iarū, prinū bunătatea dum[nealu]i de a fi ceva, mă rog, arhonū Log[o]f[e]te, să nu mă uiți, măcarū că amū toată nedejde, știindū cātū ești de bunīsorū. Osăbitū ieatā și unū zapisū a lui Costandin Cernovodianulū, ce l-au datū la desătinā pentru rupta Pășcanilorū; care l-amū datū rămășiță 20 lei. Osăbitū, cândū eramū astā varā la Eși, mi-aī fostū poruncitū d[u]m[neata] pentru niște dohotū curatū: iatā acumū trimisăiū dum[itale] cincī vedre de dohotū foarte curatū. Și sântū a dum[itale] plecatā slugā,

Iord[achi] Cananò Pah[arnicū].

Dumisale cucoanei Catrinei Log[o]f[e]t[esei], prē-iubitū soțaluī dumitale, mă închinū cu multā plecăciune, și mă rogū, celebi, să-ī zici să-ți fie havalē dum[itale] cu aducere aminte, ca să nu mă uiți.

Cinst[itulu]i și al mieū mai mare, dum[nealu]i Ghiorghii Sturdza Vel Log[o]f[ă]t, cu multā plecăcune.

Pecete neagrā cu: „Iorūdachi Cananò; 1779“.

V.

Cinstiti dum[itall]i Iordachi Vărnnav, vt[ori] Post[elnicū], fericitā sănătate îți poftescū dela Dumnezăū ca să-ți dăruiască. Răvaș[ul] ce ai triimis cu Vornicu dinū Liveni, amū luatū. Pentru cercetare ce avē să è Vornicu în loculū cărăușuluī, fiindū-cā nu s'aū adusū, după pofta dum[itale] s'aū trecutū cu vedere, și i s'aū plătitū și banī pe acelu carū, la 9 cetferti, 14 lei, 69 banī. Bezū 5 lei ce aū luatū cărăușuluī di la Divanū. Pentru supărările oștenilor, ce-mī scrii că tragū biețāi lăcuitarī, la ačasta piste totū loculū tragū supărări, iarū pentru că le-aarū fi cerāndū frānghii saū orzū, nice de cumū să nu li să dē, fiindū-cā i-amū triimisū și la maiorulū, ca să arāti supărările lorū. Pentru

doi cai ci ai triimisă, cari cai sântu la dum[nealu]i de
astă toamnă prinși. i-aă adusă Vornic[ulă] aice.

91, Ghen[a]r 26.

A dum[ital]i frate.

Răvașu că s'aă priimită cai la Botoșani de dum[nea]lui
Spat[ariulă].

Lichini, Ivană, Ostafi . . . .

II. Catastiful și diatele Marelui-Vistier Nicolae Bașotă.

La 1701, se întăriaă moșiile Șoldănești — viitorul târg și oraș al Folticenilor —, Broșteni și Pădurenii lui Nicolae Bașotă Vel Vistier (*Doc. Callimachi*, I, p. 559, n° 293). Avea moși multe și aiurea, și dădea bani cu împrumut (*Doc. Cantacuzinilor*, p. 123, n° LVIII). Această avere-i venia de la înaintașii săi, căci, de și familia Bașotă nu era din cele mari (numele e însă foarte vechi; cf. Balotă, Hociotă, Căcotă, Dobrotă, etc.), Gheorghe Bașotă jucase un rol politic în veacul al XVII-lea (v. vol. IV, tabla), începînd de la Cămărășia domnească aducătoare de ciștiguri bune (vol. XI, p. 91, n° 193; p. 276, n° 22), iar Hatmanul Zosin un rol militar ridicul către sfîrșitul veacului (*ibid.*, p. 157. Fiul lui, Petrașcu, Neculce, p. 269).

Bașotă fu, după Paladi (Neculce, p. 289), Vistiernicul lui Mihai Racoviță, în a doua Domnie, vestită pentru lăcuste, foamete, deșetină țărănească, și pe Mitropolit, episcopii, mănăstiri și toți boierii, pe lângă breslele scutite, apoi pentru pogonăritul crescut — un galbăn de pogon, de „oftaă și se văitaă“ cei cu viile, — pentru „vedritul“ adaus la cules, după ce „uitase pogonăritul“, pentru fumărit, 2 ughi de horn, care a făcut „de și-aă stricat căscioarele, de le aă răsipit din temelie“, sau măcar hornurile (N. Costin, pp. 56-7).

Cînd urmă în Domnie Nicolae Mavrocordat, mulți fură loviți de urgia lui, ca Rugină și Ștefan Luca Vistiernicul, „pentru banii nepăștilor“; cei ce înaintaseră bani Vistieriei rămaseră păgubiți (N. Costin, pp. 74-5; Neculce, p. 295). Zlotașii aveau poruncă să dea, înapoi „mojicilor“ banii de pe năpăști și „pecetluințele“ de un, leu (Neculce, *l. c.*). Ilie Cantacuzino, noul Vistiernic-Mare, se arătă neînduplecat.

Bașotă căzu la închisoare, și rămase un an acolo (cf. N. Costin p. 80), și averea i se mistui în descurcarea Vistieriei lui Mihai-Vodă.

Bașotă avea, din căsătoria cu jupăneasa Axinia, un fiu, Toader

care ajunsese abia Spătar-Mare până pe la 1720. O fată a lui luase pe Spătarul Stroici, alta, Catrina, pe Gheorghîță al Manii, boierinaș, o a treia, Alexandra, pe un „fecior de boier mare“, Dumitrachi, care o lăsă muritoare de foame și fără adăpost; alta, Maria, merse după fratele vestitului viteaz moldovean din oastea lui Sobieski, Costașco Turculeț, după Medelnicerul Andrieș; iar cea din urmă, Tofana, se mărită cu Ilie de Vistierie.

Față de acești urmași ai săi Bașotă își arăta starea averii la 10 Iulie 1721, precum urmează¹:

Socotiala ă-amă făcută eă, Neculai Bașotă bivă Vistjieriă, dină moșii ă-amă dată fiiloră și gineriloră miei, dină câte mi-aă rămasă, fără câte amă vândută, di-amă dată datorniciloră, cari m'amă îndatorită în dzilele Mării Sali lui Mihai-Vodă, pentru poruncili Mării Sali, cândă amă fostu Visternicū, și nu mi-aă mai orănduită; fără alte datorii ce staă neplălite; iară, câte mi-aă mai rămasă, l'amă dată, precum scrii mai ăosă; lt. 7229 [1721], Iulj[e] 10.

† Fiiului miei, lui Toderă Bașotă bivă Velū Șătrari, amă socotită și i-amă dată satulă Șoldănești, cu vecini, și altă săliști ce să hotăriaști cu Șoldănești, anume Broștenii, iară dintr'alte zestre saă bucate nemică nu i-amă dată, socotindă că mai pe urmă i-oi da. Încă elū, vădzindu-mă c'amă cădzută la mari greă, aă dată pentru mini la datornici cari-s însămnați anume: 250 lei la Maĩmută Dervișolu otă Romană, ș'aă mai dată lui Husaină-Sărdari 40 lei, și 34 stupi lui Toderășco snă Ursăchioae Stolnicesi, iară pentru mini. Ș'aă mai dată 20 lei la moarte maică-sa. Aceste câte l'aă dată pentru mini, li-aă dată din dzestre

¹ Încă la 18 Maiă 1720, Bașotă se îngrijia de moșiile lui, și i se făcea, la această dată, hotarnica satului dorohoian Brătenî:

18 Maiă 7228. Hotărnice pentru „Neculai Bașotă, ce aă fostu Visternicū-Mare“, la Brătenî (Dorohoiū). Se întrebă „Andrei Balșu vtori Spăt., Ursulă parcălabulă, Pascală Hoštenū parcălabū, Ionū Călimanū, Ștefanū Torga otă Dornești“. Se hotărește „denū semne inū semne“: „O muchișoră de delū . . . Peste o ședzetură pāntr'un dānbu . . . Pentr'o răpșoră . . . Vale ce să chemă Hodoroē . . . Hotariulū Bordelorū.“

Și la 29 Octombree 7231 (1722).

ce-aũ avutũ de pe ȝupãniasã; mãcarũ cã i-amũ datũ aceastã moșie ce mai sus scrii, ce, cãtũ aũ datũ elũ pentru mini la acea datorii, tottușũ o arũ hi cumpãratũ cu acești bani, fãrã alte cheltueli ẽ-aũ fãcutũ cu mini la neaȝunsulũ mieũ,— mãcarũ cã elũ aũ fostũ scosũ dinũ casã mai innainte di ce amũ incãputũ eũ la datorii.

Iarũ ginerelui mieũ Stroici Spãtarulũ, fiindũ de multã vreme cãsãtoritũ, pãnã amũ mai avutũ prilejũ di-amũ mai putut griji cãte orici, amũ socotitũ și dumisali Cãbicieni la Hãrlãu, fãrã vecini. Cãci cã doi-trii vecini ẽ-amũ avutũ la Șoldãnești, amũ ruptu cãtũ s'a alege dintr'acii vecini, care amũ fostu datũ fiului mieũ Toderũ, ș'amũ fãcutũ parte ș'acestorũ doaã fiice mai mici, anume Catrinei și Tofanii,— cari mãrturisescu anume mai ȝosũ, niavãndũ cu altã, cu ce le aȝutori, rãmãindũ la cã cumplitã datorii. Dicit așa sã Ńie.

Iarũ gincri-meũ Gheorghitã Manii și fiicã-mẽ Catrinii amũ socotitũ și i-amũ datũ a patra parte de Berești, la Ținutul Niamțului, și dinũ Popșãști ce sã va alege, și i-amũ datũ și patru vecini dinũ Șoldãnești, anume Tudosii, cãsașũ, și Ionũ a vãtãmanului, tijũ, Ștefanũ Olariulũ, tijũ, Andoniasa cu trei copii și Vasili snã Simionũ, bucãtari holt[eiũ], și așa sã Ńii.

Iarũ pentru gincri-mieũ Ilie de Visterii, cari aũ luatũ pe fiicã-mẽ, pe Tofana, mai pe urmã, la neputința mẽ, și neavãndũ cu altã cu ce o griji, amũ socotitũ și i-amũ datũ ȝumãtate de satũ de Dolniceni, cari aũ fostu și cu vecini, de a putẽ afla pe cineva; și, dinũ vecini de Șoldãnești, amũ fãcutũ parte de trei oameni cãsași, anume Toderũ snã Bãlanũ, Ștefanũ snã Istratii și pe Andrieșũ snã Magãi, ș'așe sã Ńie. Și a patra parte s'aũ mai dezbãtutũ, — care s'aũ fãcutũ 3 pãrți de satũ.

Pentru ginere-meũ Dumitrachie, cari aũ ținutũ pe fiicã-mẽ Aleksandra, care, cãsãtorind-o mai innainte, ș'avãndũ prileji, i-amũ indzãstratũ bini cu de toate, din destulũ, cu bucate și cu odorã, fiindũ fiicorũ de boeri mare, amũ nedãjduitũ c'oi avẽ pomanã pe urmã, iarũ dumnealui, nu ș.imũ in ce

chipă, că nice ş[i]-o ținè cumă să cade, ca pre o femeie, ce era izgonită și șādè mai multă la casa mè decâtă la casa lui, și 'ndatā aũ începută a-i prăpădi č-aũ avută dela mini, și bucate, și odoară. Că numai ună lanțuhă ce l-amă fostu cumpărată eũ înă patru sute și doaădzăci de lei, și l-aũ vândută dumnealui Tomii neguțitoriului înă trii sute lei. Iarū dintr'altelē nu știmă cui li-aũ mai vândută, că li-aũ prăpădită toate, și fiică-mè totă aũ fostu izgonită, până i s'aũ tãmplată și morte ei la casa mè. Iarū pentru doă cupe de argintu, careli aũ fostu dela mini, li-aũ pusă dumnealui singură zãlogă dreptu patrudzăci de lei, di-aũ plătītă patru sãrindare. Iarū alte pamenți, până la anulă, toate li-amă grijită eũ, precumă știū megieș[i] și preuți cari s'aũ tãmplată atunce, pecumă amă grijit-o. Și, tãmplându-să cincī șãraguri de mãrgãritari, iarū ce-aũ fostu dela mini, de l-amă fostă pusă eũ zãlog la ună Turcu, — cari s'aũ prețãluită dreptu o sută și treidzăci lei, cari mi-au fãcută fiică-mè diiată la moarte ei, — să rămãe acelă mãrgãritari pentru grijãli ce s'aũ grijită până la anulă. Iarū ună raftu ce l-amă fostu scosă eũ de demultu, ș'acmu mai pe urmă i l-amă dată, ș'acela și ună inelă č-aũ fostu dată fiică-mè Alicesandra fiicī meli Catrinii, l-amă luată dela Catrina și l-amă dată iarăși, ca să li dè nepotă-mè Saftii, fiicī dumisali. Și, deosãbi de acãsta, mi-aũ fostu mii datorī Dumitrachii cu șes[ã]dzăci și trii de lei, cu zapisă, și cu triidzăci și optă de galbeni dină dãjdile dumisali, ce l-amă plătītă cândă amă fostu Visternică, fãră cãtă i-amă rãdicată de la Mãriia Sa Vodă cu pecitluituri, și patru-dzăci și patru de galbeni č-aũ luată dumnealui asupra dumisali, oameni dină Dinsãlești (*sic*), din orãnduele și dină pãpușoerită, dzicãndă că mi-a da pe urmă, și nu mi i-aũ mai dată; și cincidzăci și trei de galbeni desetina dumisali de pe stupi și de pe mascuri, cândă aũ eșită desetinili întâi, cari mi-aũ fostu tocma la cu desetnicii, cãtă ară cuprinde desetina dumisale, să fie în dobãnda mè. Cari aceste toate mi s'aũ rugată dumnealui la tãrgu, la Romană, să i li ertu dumisali toate, și să nu mai ames-

tece dumnealui nici la moșii, nici la nemicu. Și eu încă i-amu făcutu de la mâna me răvașu, să nu mai aibă nici-o nevoie de aceste de toate, și i-amu datu și zapisulu cu ce mi-aū fostu datorii, și diata de la fiică-mè; ș'așe rădicu cu sufletulu mieu, că ni-aū fostu tocmala, iarū, pentru năcazul č-aū făcutu fiică-mè, în doaădzăci și unulu de ai, ce, di-aū fostu pricina de spre fiică-mè, Dumn[e]dzău să-lu erte, iarū, di-aū fostu pricina di spre dumn[ea]luī, să de samă la înfricoșetulu ġudețu, pentru (că) năcazulu č-aū avutū fiică-mè într'atâte ani, și pentru crămăluiala (*sic*), č-amū avutū noi, părinții ei.

Iarū pentru fiică-mè Marie, č-aū fostu după Andrii Turculeți, cari după moarte lui trăindū fiică-mè acolo, și tâmplându-să de s'aū pogorătū mai încoci, mai în ġosū, și năs[ă]lindu-i-să să să călugăriască, și mii tâmplându-să în dzilele Mării Sale lui Neculai-Vodă, în Domnie d'intăi, di amū fostu totū închisū într'acelu anū, de datorii, numai č-amū audzitū că s'aū călugăritū la mănăstiri la Topoliți, și, dinū vite ce i-aū fost rămasū după moarte soțu-său, aū datū moarte vitelor ča mare, cândū Moscalii, cândū aū peritū în toată țara. Cari puțani vite i-aū rămasū, cumū și pe la alții, și, oile iarășū fiindū acolo, pe lângă dănsa, la Topoliți, cari eu nici cu ochii nu li-am vădzutū. Cari eu la aceli vremi amū fostu închisū, de nu-mi eramū bucurosū sufletuluī, fără cătū încă li-aū prăpăditū toate; cari eu nu le puteamū să cercu de aceli, că stamū de capulu mieu.

Și, deosăbi de aceia ce eramū închisū, înbla zapcii de la Domnie, cu datornicii împreună, pe unde ce ġasă e[ī], îm[ī] lua totū, cătū eu nici de casa me nu putē[m] sta să-mi cautū. Iarū, dinū epe și cai, č-aū fostu frănte, li-aū luatū Turculeți Medelniceriulū, dzicândū că-ī datorii, și, dintr'alte č-aū rămasū acasă-ī, č-aū fostu mai buni, aū datū samă c'aū luatū totū dumnealorū: rafturi, sabii, săhăidaci, č-au fostu,— așe aū datū samă c'aū luatū totū dumnealui. Iarū, dinū epe č-aū fostu mai rămasu bracū (*sic*), unsprădzeci vite mari și unū străjnicū și doaă străjnici, care arată

intr'unu izvodü scrisü de atunce, cu slovã, de acolo, de câte vite au fostu rămasü,— iarü, până a sosi aice, aü rămasü 6 epe mari și un armăsarü cu zgaibã la picörü, cari de aca zgaibã aü muritü, și doi tretinași, cari pe unul l-aü vândutü lui Vasilii Hãbășäsculü¹. Iarü câte vite aü mai rămasü, fiindü in epile lui Gheorghitã Mani, dãndu prada Tãtarãlorü, la vreme cãtanelor, aü luatü Tãtariü și epile lui Gheorghitë, și aceli ș'altora, a tuturora, cândü aü fostü intr'acelü Ținutü a Niamțului. Iarü, dintr'altã c-aü avutü è dinü casã, nu știü c'aü fãcutü, cã nici cu ochii n'amü vãdzutü,— cã è de la Topoliți s'aü mutatü la mănãstiri la Orbicü, și acolo aü șãdzutü până la o vreme, și de acolo s'aü rădicatü de s'au dusü in susü, fãrã știre mè. Cã eü eramü pe aceia vreme trimisü de Mãrie Sa Neculai-Vodã la Cãmpulü Lungu; care amü fostu bolnavü acolo unü anü, precumü mã știü toți. Fãrã o blanã de patcè de jderü, ce o purta è suptu unü habaciü de postavü: dãndu è tãmbarulü unui preutü, pe unü sãrãndari, amü luatü eü blana dã la acelü preutü, veche cumü era, cari este ș'acmu fațã. Iarü alte c-aü avutü, haine, li-aü luatü cu sini cândü s'aü dusü in susü, nu știmü ce li-aü fãcutü. Iarü eü, avãndu o ciriadã de boi acolo, in susü, și neputãnd-o vinde eü, și rãmãindü in sama dumisali lui Andrii Turculeți, i-aü vândutü dumnelui, și mi-aü rămasü la dumn[e]lui o sutã și cincidzãci de taleri, cu șapte boi c-aü vândutü mai pe urmã, bracü. Și dintr'acești bani aü fostü sã dè dumnului fratelui dumisali, lui Costașco Turculü, cindzãci de lei, care îi luasã dumn[e]lui Andrei inprumut de la fratele dumisali Costașco cu zãlogü, c'unü raftu al mieü, și mi-aü scosü dum-

¹ Cu privire la Vasile Hãbășescul, aceiași colecție dã actul ce urmeazã :

26 Maiü 7233 (1725). Mihaï Racovițã-Vodã, pentru hotãrnicia Lescanilor, „Vasãle Hãbășäsculü s'aü sculatü și aü datü gümãtate dintru aceste sãlește sfintii mănãstirii Trisfetitelorü, pentru sufletulü lui, iarã gümãtate aü vândutü mănãstirii, și i-aü datü egumenulü de Trisfetitele 200 lei bãtuțü”. Egumen e acum „Ezãchiil... Pe vreme rãsboalelorü pustiindu-sã moșia mănãstirii.”

n[e]lui zalogul, și mi l-au dat. Nu știu, datu-i-au bani aș ba, iar mii aș rămasă aca sută și cindzăci de taleri la dumnealui, ca să dă dintr'acei bani. Și, deosăbi de acașta, am dat pentru stupi ă-au avutu ei la Cernăuți la desetinici patruzăci de galbeni, și treidzăci de lei goștina, de vreme ă-au muritu Andrii Turculeți, și treispădzeci galbeni pentru stupi, ă-au avutu ei la Dancăuți la Hotin. Fără cătu, dinu toate bucatele ă-au avutu e, știu că s'au vândutu o iapă pagă dreptu dzeci lei și patru boi tineri dreptu doaădzăci de lei. Și dintr'acește ș'au făcutu e o rochii și unu habaciū cu blană negre, și slujnicii haine. Ș'au dat și simbrie unu argatu, ș'au plătitu și desetină pe puțanei stupi ă-au avutu acolo la Orbicū. Ș'acești bani totu la trebili ei aș măsă, iarū eū de nemică nu o amū păgubitū; numai e, fiindū o femeie fără minte, ș'au prăpăditū totū. Iarū pentru o nepotă ă-au fost făcută cu Andrieșū, știindū că o țani dumn[e]ii cusca Medelniceroai lui Turculețū, spuindu-mi Istratei, sluga dumisali, aice, la Eșū, precumū s'au adeveritu dumeii că ș'a faci pomană cu dănsa de a o căsători, fiindū-i și moșiili de pe tată-său acolo la Cernăuți, și adeverindu-mi sluga dumisali Istrate, cu adevărat amū datū și eū dresăli și zapisăli unu satū de la Hotinū, anume Dăncăuți, ce să hotărăște cu târgulū Hotinulū.— cari gumătate de sat este alū mieū, iarū altă gumătate de satū este a nepoților mii, a Manoleștiloru. Cari li-amū datū la mână lui Istrate, de li-au dusū la mână dumisali Medelniceroai Turculesii să li dă, făcându-și dumeii pomană cu aca copilă, ca să ție aca gumătate de satū; iarū cialaltă gumătate să o ție nepoții miei, precumū ni-i socotiala, di-a milui Dumnedzăū să mai iasă aceli locuri din mână Turcilorū.

† Izvodū de bani ă-amū datū lui Tălpizū Neculii, de pe negoțū ă-amū luatū di-amū cheltuitu-le la Visterie, și i-amū datū banii, cari pecumū sintu însămnăți mai goșū, și pecitluiturili aș rămasă totū la dănsulū. Ș'au totū pusū prețulū negoțului inū dosulū pecitluiturilorū: bogasiile li-au pusū prinū Dima Musali, și alte negoățā li-au pusū

prețulu totu susu; și i-amu datu bani di-a mană, și de pe la feçori încă au apucatu bani fără știre me, și pecetluiturile totu li-au ținutu. Și, după moarte lui, rămăindu pecetluiturile mele la ginere-său, la Chiriiaçu Găndulu, l-amu poftitu de câteva ori, să margă la Mitropolitulu, să facem socotala aceloru pecetluituri, ca să rădicu eu cu sufletulu mieu cum c'acești bani i-amu datu toți până la unu banu, și pecetluiturile nu mi i-au datu, ca să să ție.

180, 40 pl i-amu datu până la Ghenăari în 5.

40 lei i-amu datu, Ghen[ăari] 7.

48 lei i-amu datu, Ghen[ăari] 24.

40 lei mai dalu, Fev[ruarie] 13.

46 lei pl mai dalu, Fev[ruarie] 24.

50 lei mai dalu, Mart[ie] 10.

55 lei mai dalu, Mart[ie] 17.

46 lei pl mai dalu, Ap[rilie] 15.

141 lei amu datu lui Hagi-Ală pentru dănsulu.

100 lei amu mai datu lui Umeru Turculu, fără alți bani č-au mai fostu elu datoru lui Umeru, cari au avutu elu zalogu; nești mărgăritari la Umeru, deosebi de bani ce i-amu datu eu.

5 lei č-au trecutü la dănsulu dinu socotala ce d'intăi, și pecetluiturili au rămasu la dănsulu.

68 lei, č-au luatü elu de la Rotă și de la Iordachii, dinu niște orândueli č-au strănsu la Eșu.

91 lei, 4 pot., č-au mai luatü de la Ștefanu Ploșniți și de la soșile lui, tijü dinu niști orândueli de la Eșu.

80 lei, 2 pot., ce i-amu mai datu pe rândü, cu bani č-au luatü de la Vas[ă]lie fiçorulü, dinu fumăritü, cu niști mascuri și cu niște brănză.

13 lei tijü i-amu mai datu într'unu rândü.

30 lei tijü i-amu mai datu.

25 lei tijü mai daü.

60 lei tijü i-amu mai datu cu 30 lei, la o chizășie cu Tăbărță.

72 lei tijü mai dalu.

40 lei  -a  luat  Necula de la Ion  S p[unariul ] Armanul , de pe ni te boi al  miei.

2 lei, ce i-a  dat  Acsinie, să-i cumpere ni ti mătasă,  i nu i-aș mai cump rat .

1 talerĭ tij .

2 buc i p^l fir ,  -a  luată de la Acsinie.

3 ug., ug. de'ură ungure ti, tij  i-am  mai dat .

19 ug. am  dat  pentru Necula,  i pentru fi orul  lui,  i pentru arga ii lui, la pecitluiturile cele negre, ce li-a  inp r tit  Lupul  Vornicul ¹ la fer i (*sic*)  i la năpăști.

1 le  i-am  dat  tij  in Lune Pa tilor .

6 lei i-am  dată la E i, in doa  r nduri.

5 lei a  mai luat din  ni ti bani ce trimis[es]  lui Crupenschii.

2 boi i-am  dat  c nd  a  venit  la nunta lui Gheorghii Mani, de  'a  adus  ni te mieri de la fiic -m  Marie,  i nu i-aș mai adus .

30 lei i-am  dat  un  cal   argu, la E  , cari l-a  v ndut  unui Grec  in  40 lei.

3 zlo i tij  dală atunci.

1 vac  cu vi al, ce i-am  fostu dată mai inainte vreme.

14 mer i gr u  i 2 saci f nin  de gr u, tij , i-am  dat  atunci.

Postav  ce mi-a  dat  dumn[e]lui Vornicul  Iordachi, carili mi l-a  adus  Sandul  Goe, cari i-a  fostu pre ul  c te 2 lei, 5 pot.; cari fac  201 lei pl .

17 coți postav  la giverdu.

13 coți p^l postav  ro u.

13 coți postav  negru verde, 4 coți, 2 rupi postav  fistichi .

20 coți postav  naramgi .

15 coți, 5 rupi postav  verde, — cari fac  peste tot :

83 coți, 3 rupi.

Ce s'a  dat  de pe acestu postav .

¹ Pe timpul C im c miei lui, după fuga lui Dimitrie Cantemir.

50 lei aŭ luatŭ Goe otŭ Iordachii Celibiulŭ, dinŭ niști orânduete ă-aŭ strănsu la Eșŭ.

53 lei plŭ facŭ 22 coți postavŭ, ă-aŭ luatŭ dumn[e]lŭi Vorniculŭ Iordachi cu 4 peci, unulŭ de 13 coți și unulŭ de 9 coți: celŭ de 13 coți esti fați, iarŭ celŭ de 9 coți nu-lŭ pocî afla; iarŭ puî pe Dumn[e]dzăŭ marturŭ că l-amŭ pierdutŭ.

40 lei ă-amŭ datŭ Sanduiŭi Goe, carei i-amŭ fostŭ cum-păratŭ de la Vasilie Hăbășăsculŭ.

4 lei, 1 carŭ, cari aŭ poftitŭ Sandulŭ Goe de i l-amŭ datŭ, cari mi-lŭ făcusă unŭ datornicŭ, și să-mi ție Goe în samă.

50 ug. mi-aŭ popritŭ dumn[e]lŭi Vorniculŭ Iordachi dinŭ doaă ăferturî ă-aŭ strănsu dumn[e]lŭi de la Cămpulŭ Lungu, cari trecŭ la dumn[e]lŭi mai multu 29 lei p[o]lŭ.

Cui ă-amŭ mai rămasŭ datorŭ de cândŭ amŭ fostu Visternicŭ în dzilele Mării Sale lui Mihai-Vodă.

470 lei lui Hagi-Smailŭ.

200 lei lui Mehmetŭ Murtaza-Olu.

100 lei lui Hasanŭ otŭ Vaslui: i-amŭ plătitŭ 50 lei lui Hagi Halălŭ-Olu otŭ Romanŭ.

70 lei la doi Jidovi, la unulŭ 50 lei, și la altulŭ 20 lei, pentru cositori ce s'aŭ luatŭ de s'aŭ făcutŭ ă-aŭ trebuitŭ Craiului Șfedzăscŭ¹, cândŭ aŭ fostu la Tighine.

100 lei Tomii neguțitoriuŭi.

Iarŭ altorŭ bresle, ăbotarilorŭ și cizmarilorŭ și blănarilorŭ și cojocarilorŭ și băibărăcarilorŭ, căți bani li-amŭ fostu eŭ rămasŭ, deci s'aŭ luatŭ de la dănsii pentru trebii Curții domnești,— li s'aŭ orănduitŭ la dumn[e]lŭi Lupulŭ Vorniculŭ și la Costantinŭ Zbere, de li-aŭ ținutŭ în samă, dinŭ pecitluiturili celi negre, carili li-aŭ împărțitŭ dumn[e]lorŭ aici, la Eșŭ, precumŭ arată și izvodulŭ dumilorsali, anume cui ă-aŭ ținutŭ înŭ samă,— cari este izvodulŭ fați, iscălitŭ de dumnelorŭ, și izvodulŭ cari ce s'aŭ

¹ Carol al XII-lea.

luatū de la dānșii este Iași, și pecituliturili meli de la dānșii nu li-aū fostū luatū.

Necujlaī Bașotă bivū Velū Vistfierii/.

Bașotă avea o soră, Safta, care se mărită cu Manul Hasan Păharnicul —, cum il arată numele, un Grec curat. Cu dīnsul are Safta mai mulți fii. dintre cari unul Toderășcu Manul.

Aceasta se vede din actul ce urmează în resumat:

23 Octombree 7228 (1719). „Safta Păhărnicăsa a răpăusatū Manului Hasani Păharniculū“ împarte „moșiile și vecini fiilurū miei“: celui mai mic, Toderășcu, îi dă Hulpășestii (Roman), parte din Șofrănești (Neamț); între vecini și fiul lui „Bălăcelū. . . Și dinū vecini ce-sū înprăștieți, car[e] s'ur afla, iarū să le fie împărțitură pe 4 trați, și dinū Țigan[i] car[i] s'urū afla, iarū să le fie frățește împărțitură pe 4 frați, și ășumatate de satū de Dancuuți, ce sântū înū Țanutulū Hotinului. car[e] ne este împărțitură cu frate-mieū, cu Neculaī Bașotă bivū Velū Vist., iată i-amū datū fie-mieū, lui Toderășcu, pentru căci elū aū avutū mai puțintē parte dinū agonisăta noastră, fiindū mai micū, pentru căci cei mai mari aū apocatū de aū luatū; care elū nu aū luatū. . . Cumpăraturī de vii și de lucrī de presăci, care le-ū cumpăratū dumn[ea]lui Suțulū Banulū, Păharniculū, împreună cu mine.“ El s'o și comīnde.

Iscălește ea și fratele ei.

Peste cițiva ani, la 3 Mart 1728, stīnd în Iași, dar purtīnd numele călugăresc de Nicodīm, Bașotă face o diatā, prin care întregește partea de zestre, mai mică, a fetei lui, Tofana, măritată cu Ilie de Vistierie:

Iași, 3 Mart 7336 (1728). „Necudemū monah Bașotă č-amū fostū Visternicū-Marea“ arată că, după ce amū rămasū la multă lipsă, dinū tāmplarea Visterie, în dzilelea Mării Sale lui Mihaī-Vodă, și loīndo-mī datornici toată agoniseta ce amū fostū avāndū încă din tenerea[ș]ele mele, pentru bani ce amū fostū loatū, și negoțū de'mū datū la trebilea Visterie, și nerămāīndū cu nimicū, dumnelui ginerea-meū Ilie otū Visterie m'aū grijitū de toate căte mi-eū trebuitū, și până amū fostū mirianū, și dopă ce m'amū călugăritū. Și, așungāndū la adāncă bătrānețe, iată imī așteptū sfārșitulū via[ș]ii. Și, rămāīndū o moșie, trei părți de satū de Giorgești, ce sântū în Ținotolū Hărlăului, cu

hăleştie, fără a patra parte ce a fost a răpăusată Iordachi celă bătrănu, ce a fost Visternicū-Mare, și mai este o parte dină Căbicenă, iar ce să hotărăscă cu Giorgești, câtă s'a alege..., amă socotitū dintr' a mea socotială, și le 'mă datū dumisale ginere-mieū, loī Ilie Logof[ătū] de Visterie, și fiicăi mele, Tofana, și fiilorū domelorū sale, deosăbi de moșie ce i-amă mai datū dzestre, precumă amă datū și celuralalți fečori. Și ceste părți le 'mă datū, pentru că la slăbăčoni și nepotița mea de spre dumn[ea]lui amă [a]votū căutare la cele ce mie 'ū treboitū, a dooa iarăși, așteptându-mă firșitulū viețai dopă morte me, cu ce le a fi putinți și prilejulū să mă grijască. Macarū că și alți fičori arū avē dreptate să aģutorescă la grija me, căci că sātu doi. Cândū eramū mai în statulū meū, cu ce mi-eū fostū prilejulū, i-amă îndzāstratū, iarū pe fiică-mē Tofana, rămāindū căsătorie după ce amă rămasū la nepu[ti]nța, pojină dzestre a avotū de la mine; ce încăși, cumū aū fostū, la nepu[ti]nța me de la dumn[el]orū amă avotū mai multū folosū. Decī aceste moșiei ce mai susū sântū pomenite, le amă datū domilurū sale, în veci neclătite, macarū că de pe soģo-mieū Acsenie sântū, darū eū, câte moșii mi-eū rămasū de pe părinții miei, și câte amă cumpăratū, toate dzestre le amă datū fičurilurū; și aceste părți de spre fimei le amă popritū de grija morții mele. Decī nime dină fičori mei să nu să amestece, că care s'arū mesteca, să fie neertatū de Domnulū H[ri]s[tos] și Maica Precesta, și de mene, de omū păcătosū. Și, pentru ca să fie de credință, amă iscă[li]tū și alți, cine s'aū mai tāmplat.“

O nouă orinduială în folosul fetei Maria, soție a lui Turculeț, o face el în August 1733:

Necodimū Bașotă, č-amă fostū Visternicū-Mare, facū știre cu această scrisoare a me pentru rândulū fiică-mē Marii, care amă fostū căsătorit-o după Andreeșū Turculețū Med[elniceriū], carei sântū de atunce 27 de ani, și, atunce cândū me 'ū fostū prilejulū, cu de toate am grijit-o ca pe o fiică a me, și dină moșii încă i-amă fostū datū unū satū Dancăuții, la Ținutulū Hotinului, și o samă de vreme l-aū

și stăpănită până aș dăscălecată Turcii Hotinului¹, și, după
 ačasta, tãmplãndu-mi-se și mie dină tãmplare Visterii,
 fiindă Visternicū-Mare la a doa Domnie a Mării Sale lui
 Mihaï-Vodă, de 'mă cheltuită mai multă 7.000 galbeni,
 bani vechi, în trebile țării ș'a Visterii, precumă arată
 socotiala și cu iscălitura Mării Sale lui Mihaï-Vodă, și nici-
 ună bană nu mi s'au orânduită, și, dină furtuna č-au dată
 piste mine, mi s'au stãnsu casa, că, după mazilie Mării
 Sale lui Mihaï-Vodă, au venită Marie Sa Neculai-Vodă
 Domnă, și m'au dată în mână datorniciloră, și m'au pusă
 la închisoare, de amă șezută ună ană închisă, și au mersu
 datornicii cu omenă domnești, și, č-au găsită la casa mē,
 au luată totă, și fără de prețu; cătă amă fostă rămasă de
 n'avemă putere să-mi chivernisescu viața dină zi înă zi,
 și 'ncă și datorie au mai rămasă neplătită pe la unei și
 pe la altăi. Și că, mai rămăindă și cu doo fiate mari în
 casă, și neavândă cu ce le mai griji, și dentr'altă nemică
 n'amă avută să le mai dauă sauă să le grijescu, pecumă
 amă grijită pe fetele č-amă căsătorită întâi, fără de cătă,
 mai rămăindu-mi vr'o doao petece de moșăi, și câte doi,
 trei vecini, li-amă datu-le, și rămăindă și eu numai cu
 trupulă și cu sufletulă, și ne mai avândă aiuri popreliște,
 amă rămasă iară asupra loru de m'au grijită de cele ce
 me 'u trebuită, și, măcară că de la u vreme m'amă și că-
 lugărită, iară hrana mē și altă ce me 'u trebuită, totă de
 la dănsăle me'ă vinită, dănt'r'alte părți n'amă avută nici-
 o căutare. Și acmu, la fărșitulă vieții mele, la dănsăle au
 rămasă să mă grijască dină ce li-a hi putere, iară, încăși
 mai rămăi[n]du-mi o parte de locă la Ținutulă Romanu-
 lui, la Ciutarești, care arată zapisile și împărțala care au
 fostă între părințai noștri, ș'acea amă dat-o nepoată-mē
 Dochițai, care au rămasă denă fiică-mē Marie. Măcară că
 pe măsă amă înzăstrat-o, ce, denă cătu mi s'au tãmplată,
 i-amă făcută șă eu părțicē, câte să va alege, că altă pu-

¹ V., pentru ocuparea de Turci a Hotinului, în 1713, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 246.

tere n'amă mai avut. Iarū altă să n'aibă a zice nemică.

Pentr' ačasta amă făcutū ačastă scrisoare a mē de la mene, ca să să știe. *Monahū Nicudimū Bașotă.*

Ilie de Vistierie, ajuns la sfîrșitul carierei sale Ilie Pitarul, un cunoscut boierinaș, nu mai era în viață la 1749, și atunci soția lui, Tofana, fata lui Nicodim Bașotă, care și el se odihnia acum după lunga lui rușine și sărăcie, făcea la rîndul ei socoteala de avere, care e în legătură cu aceia a răposatului fost Vistier:

Izvodū de datorii ce s'aū aflatū rămasă a soțu-mieū Ilie Pit[ariulū] la unii și la alții după moartea dumisale. precumū arată anume în ȝosū, leatū 7257 [1749], Martie 29.

430 lei la Hasan-Agà de la Romanū, fără doao sute de lei ce s'aū făcutū dobănda acestorū banī, neputāndu-i da banii inū grabă, cari acele 200 lei s'aū datū pără a nu muri soțulū mieū Ilie Pit[ariulū].

200 lei, la Dumitrachi Hudici Med[elniceriū] i 86 lei la Mihălachi Cheșco Med[elniceriū], cu cindzăci și patru de lei ce-aū luatū asupră de la Iordachi L[o]g[o]f[ă]lū.

50 lei la Ali, fečorulū lui Mahmutū dinū Iași.

25 lei la Gavrilū diiaculū de Visterie.

14 lei la Fote neguțitoriulū.

18 lei, 6 pot. la Andriū Hermeziu.

8 lei la Toaderū Naculū.

13 lei la unū Turcu dinū Iași, ce-aū fostū chizeșū Coste Sărbulū.

12 lei, 6 pot. la Cărăcașū Armanulū.

5 lei, 6 pot. la Sandulū Hăjdăū.

5 lei, 6 pot. la Ioniță Movila, bivū ispravnicū de copii.

6 lei la Costandinū Cogălniceanulū otū Vist[ierie].

2 lei, 6 pot. la Ioniță Blănariulū.

3 lei la Gavrilū neguțitoriulū.

120 lei la dum. Filipū Catargiu, ce s'aū luatū la moarte dumisale, cu dzăce lei ce-aū luatū soțulū mieū mai inna-
inte nește vinu.

899 lei, 5 pot. facū toate datoriile.

Tofana Pităroae.

Ce s'aũ plătitũ dintr' această datorie, cu ale casăi.

330 lei la Hasanũ-Aga de la Romanũ, care amũ vândutu o moșie a mia, de la părinții miei, Lupuluĩ Balșe, anume Giurgeștii, de la Dorohoiũ, însă treidzăci de lei s'aũ datũ la această datorie, dinũ 120 lei ce s'aũ luatũ de la Filipũ Catargiu; care această datorie sã sã știe cã aũ fostu a fiuluĩ nostru, luĩ Vasile, cã, dupã moarte luĩ Vasile, gãsãndũ noru-mẽ Paraschiva niște terfeloage de a luĩ Vasile, cu cincĩ șesã anĩ înainte pãrã a nu sã in-sura, in care scrie c'aũ cheltuitũ cu casa noastrã, și, eșindu noru-mẽ la gudecatã, așe ne-aũ gudecatũ dumnealorũ boierii ceĩ mari, Iordachi Canta[cuzi]nò Hat[manũ] i Andrii Rusãtũ Log[o]f[ã]tũ i Manolachi Costachi Vor[nicũ], de ne-aũ datũ platnici, ca sã plătimũ detorie feçoruluĩ nostru.

150 lei la Dumitrachi Hudici Med[elniceriũ], ce s'aũ vândutũ casãle dinũ Iași, iarã Lupulu Balșe, care s'aũ fostũ datũ Sanduluĩ.

70 lei s'aũ vândutũ trii cai, și banii s'aũ datũ la Mihãlachi Cheșco Med[elniceriũ].

12 lei, 7 pot. s'aũ datũ la Cãrãcașũ Armanuluĩ, iarãșĩ denũ banii ce s'aũ luatũ dela dum. Filipũ Catargiu.

120 lei dumisale Filipũ Catargiu Velũ Comisũ, i s'aũ datũ nește părți de moșie dinũ la (*sic*) Dumești otũ Cãrligãturã, zãlogũ.

685 lei facũ plătitũ cu aceste ce aratã mai susũ, și mai rãmãnũ asupra fiilorũ miei, Sandulũ și Necolai, sã plăteascã la datornici.

214 lei, 6 pot. noi.

Tofana Pitãroae.

Ci-amũ socotitũ de amũ lãsatũ pentru această datorie, și pentru grije soșu-mieũ, și pentru grije mẽ:

Bãlãseniĩ otũ Cãrligãturi (*șters*).

Corneștii, satũ întregũ, la Ținutulũ Lãpușnei.

Giũmãtate de satũ de Chilișoai, de la Ținutulũ Cãrligãturi, sã poianița otũ Beresculũ i parte dinũ Toderești.

Patru sãlașe de Țiganĩ anumi:

Ionũ Bãrsanũ Țig[anuluĩ], fiçorulũ luĩ Pascalũ, care ține o Țigancã a feçorilorũ Tomiței: copii sãntũ de împãrtãre.

Costantinū Țig[anulū], cu Țiganca lui și cu copiii lorū.
Lupulū Buraga Țiganulū, cu Țiganca lui și cu copiii lorū.
Ursulū Burcă, cu o fată și cu unū fičoru.

Vite ce-aū rămasū la casă după moarte soțu-mieū:

6 boi.

2 vaci.

3 cai, bezū 3 cai ce s'aū vândutū, banii s'aū datū la datorie, precumū arată anume unde s'aū datū.

3 epi.

30 de stupi a copeilorū, care le-amū datū noi cândū era mici, câte 2 stupi, și le-aū datū și Vasil[e] 3 stupi pentru schimbulū unui calū a fiū-mieū, lui Necolai, ce i l-aū datū nănașu-săū.

40 mascuri aū rămasū, și aū muritū toți de iarnă.

Tofana Pităroae.

Părți ce-amū socotitū di-amū făcutū fiilorū miei, lui Vasil[e] și Sandului și lui Necolai, dinū cele ci-aū rămasū dinū moșii și dinū Țiganii, precumū arată în gosū anumi; leatū 7257 [1749], Mart 29.

Parte fiū-mieū, lui Vasili, Dolniceniū, satu întregū, la Ținutulū Dorohoiului, trei părți, iarū a patra parte aū cumpăratū Vasile.

Dumitru Langa Țig[anulū], fečorulū lui Pascalū și a Oprinei, cu Țiganca lui și cu copiii lorū; carele Țiganca aū fostū a Vornicului Ionū, și amū făcutū schimbătură cu dum[nealui], de i-amū datū altă Țigancă, anume Eftinca, de or trăi copii.

Toaderū Chertifū Țig[anulū], frate lui Dumitru Țig[anulū]; Țiganca iaste omenească.

Neculai Cărcei Țig[anulū], fečorulū Stoicăi; Țiganca omenească.

Ionū, fečorulū lui Vasil[e] Panco, vecinū.

115 dramuri argintū, ce amū datū și noi la făcutulū unui raftū a lui Vasil[e].

1026 de grăunță mărgăritarū, de prețulū 1. . . lei, și i-aū pusū la 12 nasturi a tāmbariului, cu cuvântū că acesta,

ca să aibă socoteală în împărțal[a] între frați: acesta au lăsată la parte lui Vasile, de oră trăi copii.

Patru pogoane vie la Cruce otă Putna.

Tijă s'au mai socotitū de i s'au mai datū un Țiganū, anumi Toaderū, fečorū Grosului, cu o fată.

Tofana Pităroae.

Însă pentru aceste doao sate, anumi Dolniceni și Brătenii, care s'au pusă la împărțală: Dolniceni lui Vasile și Brătenii Sandului, fiindu-că acele doao moșii sântū dela părinții miei, și sântū într'unū hotarū, fiindu moșiile la câmpu, și avându și pădure întru hotarū, amū datū ca să aibă parte amāndoao moșiile câte în ăumătate la pădure. Căci așe amū socotitū că iaste dreptu, de vreme că acele moșii s'au hotărătū de spre al'e moșii megieșești, darū pentre dānsale nu s'au hotărătū, fiindu-că au fostu amāndoaa a tātāne-mieū, și, după cumū amū socotitū, să le fie pădure împărțitoare și hotarū, cu locū, cu totū.

Tofana Pităroae.

Parte Sandului fičorului alū doile.

Satulū Brătenii, la Dorohoiū, pe Bașău.

Guze Țiganū, cu Țiganca lui și cu copii lorū.

Ionū Ciocărlanū, cu Țiganea lui și cu copii lorū.

Nechita Țigan; Țiganca iaste omenească, cu doi copii cu altă Țigancă.

Andrii Bandurū; Țiganca iaste a lui Toaderū Jorăi Stol[ni]c.

Doi vecini ruși, Pānculeștii, anumi Ionū, cu fičorii lui, și Onofrei, cu fičorii lui.

O sabie ferecată cu argintū.

Tofana Pităroae.

Parte lui Necolai, fičorului celui mai micū.

Satulū Scobințeni, gata, cu pivniță de piatră și cu biserică gata, otă Ținutulū Cărligături.

Chiriacū Țiganū, fečorū Iorgăi, cu copii lui; femeia iaste Moldovancă.

Apostolū Mavrīche, cu Țiganca luī și cu copii lorū.

Nistorū Țig[anū], fiĉorulū Stoicāi Țig[anū], cu Țiganca luī și cu copii lorū.

Vasile Țig[anū], feĉorū luī Apostolū Mavrīchi; Țiganca iaste a dumisale Sandulū Jorāi.

Andronache bratū Pānculeștilorū, cu fiĉorii luī.

Unū cobomū (?) de argintū și cu patru lingurī mari de argintū.

Tofana Pităroae.

Însă pentru Țigani carele n'aū fostu de fațā acmu la aĉastă împărțare, ce sântū rāsipiți, care nu sã știū unde sântū, cāndu sã vorū afla, sã-i împartă pe trei părți, pe frați Vasile, Sandulū, Neculai și după dreptate, cumū amū socotitū, aĉastă aședzare și împărțalā a mē sã sã păzască întru fii miei și întru altū niamu: nime întru altū chipū sã nu o strāmute; iarū cine va strāca-o, sã fie neertatū de Domnulū Dumnedzāū și de precurata Feĉoarā maica Sfinții Sale și de toți sfinții, și de noi încă . . . ertați sã fie.

Tofana Pităroae.

† Pentru nește mărgăritari alū mieū de la părinți, ce amū avutū pricinā cu noru-mē Paraschiva, pentru acelu mărgăritarū după moarte fiiū-mieū, luī Vasile, mărturisescū că mărgăritariulū l-amū vāndutū și amū făcutū unū schitișoru la o moșie a noastră, Iocușeniī, la Ținutulū Suceviī, ca sã fie pentru pomenire sufletelorū noastre, și parte acea dinū moșie unde amū făcutū mănăstioarā, iarășu amū datū mănăstirii, sã n'aibă treaabă feĉorii miei a o trage la parte acea moșie.

Tofana Pităroae.

Eū preutū Ionū m'amū alāt[uratū].

Enachi Vam[eșū] m'amū tāmplatū cāndū aū făcutū aĉastă împărțalā, cu zisa dumisale Pităroae Tofanei, la boala dumisale.

Letū 7257 [1749], Mart[ie] 30.

Eșind la giudecata noastră cu poronca g[ospo]d feĉorii luī Ilie Pitarū cu cumnata lorū, Paraschiva, s'aū aflatū driapt[ă]

împărțare a căsătoriei cu moșile, numai o a patra parte de sată au luat mai mult un fechor denă cei necăsătoriți și o a patra parte al doile frate cel mai mic; dară au rămas și grijile morților asupra lor, și 200 lei detorie s'o plătescă frați cei mai mici. Iară, din Țigani, să-i mai de doi copii, fiind sterp un Țigan, ce-i dată cumnatu-sa, și așe vină tocma. Ș'așe s'au priimit și o parte și alta. Iordachi Cant[acuzino] Velu Log[ofăt].

L[ea]tă 7257 [1749], Iun[ie] 20.

Din neamul lui Bașotă întâlnim în veacul al XVIII-lea pe Ioan, pe Vasile, pe Constantin (*Doc. Callimachi*, tabla). Un Grigore Spătarul, mort pe la 1800, lăsa o parte din averea neamului unui ginere rus, polcovnicul Bulhațcov (vol. XI, p. 6, n° 91).

Genealogia familiei până la stingere ni-o dă, chiar în această carte, ultimul ei reprezentant (v. mai sus).

III. Împărțirea averii lui Necula Donici¹.

Socoteala ce amă avut noi frații între noi pentru moșii ce ni-au rămas di la părinții noștri dum[nea]lui Necula Donici č-au fost Log[o]f[ă]lă-Mare și di la maica noastră Lupa, č-au fost fată lui Gligorașcu Jora, și ni-am învoit cu toți frații noștri, și ni-am împărțit ca să știi cine unde va ține, precum însămnează acest izvod mai șos, și de cătă moșii ni-au rămas, și care frate unde va ține; iară care frate dintru noi ară eși dintr'astă socotală ce amă făcut, să fii de rușine, or la ce șudecată vor merge; letă 7227 [1719], Fev[ruar] 25.

Ocină ce ne-au rămas di la părinți anumi, să știi.

Sată întreg Slobozic lui Dușco, la Orhei, cu vecini.

Sată întreg Ișnovățul, tijă la Orhei, cu vecini.

Sată întreg Zăhăicani, pe Ciuhur, la Țăn[u]t[ul] Iașii, cu vecini, însă șumătate de vecinu s'au venit lui Macri Velu Ban, iară șumătate de vecini s'au vinit surorii noastre Tasăii.

¹ Colecția d-lui avocat Fote, din Iași.

Satü întregü Pivnița, pe apa Ivancei, ce este la Țăn[u]-t[ulü] Orheiului.

Giumătate de satü dinü Hrușova, pe Ichilü.

Giumătate de satü dinü Făurești.

Părțile dinü Tețcani ce orü coprinde zapisăle tijü.

A trie parte dinü Căbești, tijü la Orheiü, pe Băcü.

Părțile dinü Scurtești, tijü ce orü cuprinde zapisăle.

Părțile dinü Hărtopü, tijü ce orü cuprindi zapisăle.

Giumătate de bătränü otü Băloșăști, pe Răutü, tijü la Orheiü.

Părțile dinü Crivulenî pe Nistru, tijü la Orheiü.

A patra parte dinü Clișova, pe Răutü, la Orheiü tijü.

Părțile dinü Șătrărenî, la Țăn[u]t[ulü] Hărlăului.

O parte de locü, parte Danului otü Onișcanî, otü Orheiü, ce să va alege.

Părțile dinü Pittușca ce să vorü alege, tijü.

Darie Donici Velü Vor[nicü]; Dimitrii Macrii Velü Banü; Ștefanü Căpotici vt. Post[elnicü].

Părțile de ocini ce s'aü vinitü dumisale lui Darii Donici Velü Vor[nicü] de Țara-di-gosü.

Giumătate de satü dinü Slobozie lui Dușcă, cu vecini ce s'or veni pe acë gumătate de satü ce esti pe Nistru, la Țăn[u]t[ulü] Orheiului.

Giumătate de satü Hrușova, pe Ichilü, cu gumătate de iazü dinü parte de susü; și părțile dinü Stețcani și dinü Curtești s'aü vinitü dum. lui Darie Donici Velü Vornicü.

[Aceleași iscălituri.]

Părțile ce s'aü vinitü lui Mironü Donici văt[avü] de stolnicei și frațilorü săi, lui Postolachi și lui Neculaî, fičorii lui Gavrilü Donici părcălabü.

Giumătate de satü Slobozie lui Dușcă, pe Nistru, cu vecini ce i s'orü vini pe această gumătate de satü.

Giumătate de satü dinü Hărtopü; la ispilocü să numescü Cotelnicii.

Ĝumătate de bătrână otă Băloșăști și a trie parte dină Căbești pe Băcū și cu o parte dină Onițani, de dani di la Danulă; acești s'aŭ vinită lă Mironă Donici văt[avă] și fraților lăi, nepoților lăi Darii Donici Vor[nicū].

[Iscăliturile.]

Părțile ce s'aŭ vinită surorii noastre Marii, ĝupănesii dumisale lă Dumitru Macrii Velū Banū.

Zăhăicani, sată întregă, cu vecini ce s'ară afla, cu iază, și cu vadă de moară în Ciuhură, și părțile dină Crăuleni, pe Nistru, la Țân[u]t[ulū] Orheiului, s'aŭ vinită dumisale Marii, ĝupănesei dumisale lă Macrii Velū Banū.

[Iscăliturile.]

Părțile ce s'aŭ vinită surorii noastre Nastasăi, ĝupănesăi lă Ștefană Căpotiă bivă vt[ori] Post[elnicū].

Pivnița pe apa Ivancii, la Țân[u]t[ulū] Orheiului, cu iază și cu vadă de moară, ce este dreptă sată, și a patra parte dină Clișova ce este pe Răută, și cu parte ce să va alege dină Pitușca pe apa Băcului, și cu părțile dină Șătrăreni ce-să la Țân[u]t[ulū] Orheiului, tijă ce s'oră alege, — acești s'aŭ vinită surorii noastre Nastasăi, ĝupănesăi lă Ștefană Căpotici vt[ori] Post[elnicū].

[Iscăliturile.]

Iară pentru satulă Ișnovățulă, cu vecină, sată întregă, și cu iază, ci este în apa Ivancii, dină susă dină drumulă celă mare, și pentru ĝumătate de sată dină Făurești, și cu vadă de moară înă Ichilă, înă parte di ĝosă, încă n'amă putută lăsa să nu însănmămă, ca să să știe pentru ce pricină nu s'aŭ pusă la împărțala fraților.

Sată întregă Ișnovățulă, cu vecini, cu moară, dină șliahulă celă mare, l-aŭ dată părintele nostru, dum[nea]lă Neculai Donici bivă Velū Log[o]f[ă]tă, fiulă dumisale lă Darii Donici Velū Vor[nicū], osăbită de alți frați, pentru căci că, tămplăndu-să căsătoritulă dum[isale] pe urma altoră frați, nimică zăstre di la părinți n'aŭ luată, nici la căsă-

toritulă dumisale nimică n'aũ cheltuită părinții, ci sãngur dũm[nea]lui, cum s'aũ pututũ, ș'aũ rădicatũ cheltuiala la cãsãtoritulă dumisale, adevărindu-ĩ părinții pentru acestũ satũ precumũ însãmniazã mai susũ.

Iarũ pentru ġumãtate de satũ de Fãurești, cu vadũ de moarã în Ichilũ, acãsta s'aũ socotitũ sã fii pentru comandulũ dumisale maicãĩ noastre, Lupi Log[o]f[e]t[e]s[eĩ]; decĩ, dupã datorie cẽ de obștii, la care frate i s'arũ tãmpla și sãvãrșanie vieții dumisale, acela sã o ġngrijascã, precumũ sã cadi, și acelue sã rãmãe acãstã ġumãtate de satũ dinũ Fãurești.

Pentru ġpãrțala Țiganilorũ c-aũ rãmãsũ di la părinții noștri, ġncã sã sã știi cã la acești Țigani fratele nostru Gavrilũ Donici n'aũ avutũ treabã, cãci aũ fostũ fãcutũ cu altã ġupãneasã, cu fata Apostului bivũ Velũ Jãc[niceriũ].

Pentru Țigani s'aũ socotitũ, cu voe frațilorũ, s'aũ datũ dumisale lui Darii Donici Velũ Vor[nicũ] 2 fiçori a Surdului, anume Ștefanũ și Trifanũ, și cu surorile lorũ ce s'orũ afla, și Leontei, fiçorulũ lui Istrate, cu surorile lui, și Lupanũ, fiçorulũ lu Potorache; iarũ 4 Țigani: trei feçori a lui Dumitrașcu fratele lui Potorache, anume Ionũ Brãnzã și Vasãle și altũ frate a lorũ mai ġmicũ, cumũ l-arũ fi chemãndũ, și cu surorile lorũ s'aũ datũ ġnũ parte suro-rilorũ noastre, Marei, ġupãnesãĩ dumisale lui Macrii Velũ Banũ, și Nastasãĩ lui Ștefanũ Cãpotici vt[ori] Post[elnicũ]; și Ștefanũ fiçorulũ lui Potorache.

Darii Donici Velũ Vor[ni]cũ; Dimitrii Macrii Velũ Banũ; Ștefanũ Cãpotici vt[ori] Post[elnicũ].

Donici ġnseamnã fiul lui Done (alte familii cu acest nume, vol. XI, p. 280, nũ 37). Familia era bãsãrãbeanã, precum dovedește așezarea moșiilor ei, așã cum se vede din chiar actul ce se publicã mai sus.

Darie Donici e ġncepãtorul familiei boierești cu acest nume. El trãia ġn jumãtatea d'ĩntãiu a veacului al XVII-lea.

Darie porni din rindurile slujitorilor de la cetãțile de hotar, se

pare. Cea d'intăiū soție a lui a fost fata lui Apostol, care ajunse Mare-Jicnicer¹.

Ea pare să-i fi adus averea, și putem urmări alcătuirea acestei averi după aceeași condică a d-lui Iuniu Lecca, din care am scos și împărțeața moșiilor.

Lăsăm să urmeze actele în resumat :

7145 (1636-7). „Anghelina, fata lui Sămionū Codău otū Bezănū“, dă „un locū de casă fratelui nostru, lui Apostolū Aprodulū, cu locū de ocolū și de arie și cu locū de grădină, ce este triaba casăi omului“. Cine va călca, „să fii trecletū și proclētū și anaftima și în locū cu draciū“. Marturi: „popa Bălanū dinū Bizinū și Ionașco ginere otū tamū și Ionașcu Bățū otū tamū și Costinū și Ivanco otū tamū. Petre otū Turburești, Ionașco Popăsculū otū tamū și Albulū otū tamū și Moga otū tamū și Bosăi otū Gărbleşti și Iosăpū otū tamū“ „și Vasăle fečorulū lui Grozavū de Tulburești“.

14 Maiū 7146 (1638). „Toaderū și Bălanū și Costinū, fičorulū lui Crăčunū Gălbenianului, nepoțai Petrii lui Codău“, vind partea lor din Bezin, „undi să chiamă parte lui Nicoriță“, lui „Apostolū Aprodulū, fečorulū lui Măteiiășū de Tulburești“, pe 14 taleri.

1-iū Iulie 7156 (1648). Vasile-Vodă, lui „Ionașcu Meleşanulū dinū Țăgănești“. Să măsoare la Bizin „helășteul lui Bățū.“ „Și cătū va hi dela de lungu să li măsoari toate, să fii așa de lungi, și să puī și sāmne, precumū le va fi fostū tocma . . . , a slugii noastre, a lui Apostolū părcălabulū de Orheiū și altorū răzeși, și să le măsoari aceli patru hălăștei, să fii toate ca cela din ȝosū“

„U Orheiū“, Iunie 7159 (1651). „Grăjdiiianū sãn Gavrilū di Bizinū, nepotulū Fătului di acolo“, vindē din Bizin a opta parte, „care ocinā mi-aū rămasū di la părinții mei“, lui „Apostolū bivū Velū Pit[ariū], părcălabū orheiscoi“, pentru 70 de lei. „Și un hălășteū ce este înpreună cu dumnealū și cumnatulū dumisale, și eū amū ȝumătate într'acelū hălășteū.“ Marturi: „Ionașcu Rusulū bivū Velū Medelnicerū și Gheorghii Catargiu bivū Pah[arnicū], părcălabū orheiscoi, popa Istrate celū domnescū, de târgu de Orheiū, Vasăle celū Mare, Bățū de Bezinū, Costinū și Andrunachi de acolo.“

Bizin, 28 Septembrie 7163 (1655). „Lupulū de Bezinū, fečorulū Anghelinii, nepotū lui Codău de Bezinū“, vindē lui „Apostolū č-aū fostū Jăc[niceriū]-Mare“ parte din sat, și „hălășteulū carele aū fostū a moșu-meū, lui Codău, și a tătāne-meū, și alū meū, pe 150 de taleri.“ „Că sântū cuconiī noștri verī primariī cu a dumisale . . . Cum iaste hălășteulū lui Bățū di la vātaștinā.“

¹ Se pomenește (p. 30 în Condică) o vînzare făcută „lui Mătieșū dinū Tulburești, tatălū lui Apostolū Vor[nicū] de Poartă, dinū bătrānul Căzanū“, și lui Ștefan fiul lui Mătieș.

Marturii: „dum[nea]lui Apostulul părcălabul de Orhei, fiçorul lui Ionaşcu Rusul Log[o]fl[ă]t[ă]-cel-Mare, şi dum[nea]lui Gheorghii Catargiu ç-au fost Paharnic, dum[nea]lui Iodosai părcălabul de Orhei şi dum[nealui] Vas[i]le Vor[nic] de gl[oa]tă din Popşăşti şi Ionaşcu Bătu de Bezin şi frate-său Costantin de-acol[ă] şi Andrunachii de Bezin şi Coţul, feçorul popii lui Bălan, şi Badiul şi Merăuţ, fiçorii lui Bătu, şi Andrii Săpotianul de Tulbureşti şi Ionaşcu Popăscul de-acol[ă] şi Dumitru, feçorul Andreichii de-acol[ă] şi alţi oameni buni megieşi“.

La 7165 (1657) pomenit el şi „Mătieşu Sturză părcălabul“.

La 24 Ianuar 7171 (1663) se judecă la Domnie „Luchiana, gupăneasa lui Apostul ç-au fost Jăcnicer, şi cu feçorul ei, Toader, cu Apostolachii părcălabul, feçorul lui Ionăşcuţ ç-au fost Log[o]fl[ă]t[ă]-Mare“, pentru vadul de pe Răut, „mai gosu de targu de Orhei şi di unu satu ce sa chiamă Piatra-din-gosu, ce sa țane deocol[ul]u țargului“, cumparate „di la popa Gligorie ç-au fostu popă domnescu în targu în Orhei, şi di la fiçorii săi, di la Ghiorghii şi di la Vasăle şi di la Chiriacu“, cari o aveau de la Iliana Lelicoaia, „gumătate lui Buzescu Armaşul, şi di la frații ei“, „hăleşteul totu, în hotarul Furcenilor şi mai susu de toate hăleşteile, până unde să înpreună cu hotarul țargului, cumu ne-au arătat şi zapisă“. „Iaru Apostolachi părcălabul aşă au dat samă. . . Cându s'au vândut acelu heleşteu, n'au ştiut nimic răzăşii, şi au dus să întoarcă Postolachii cu acei răzăşi banii înapoi Apostoloe.“ Se decide: „Nu pot să întoarcă, de atăta somă de vreme“.

La 15 Septembrie 7197 (1688). „Dumitraşcu Hanghel şi Ursul şi Mirăuţ şi Gheorghii şi Gavrilă şi Mateiu Năvodari“ mărturisesc, pentru acelaşi vad cumpărat de la „Gligorii Rospop“, că l-a ţinut Apostol şi acum fii lui, nu răzăşii de Furcen. Marturii: „Sava părcălabul şi popa Costantin potropopol şi Andrii Buze şi Arion coteţii (= cupeţii) şi alţi oameni“.

Din această căsătorie Darie Donici are un fiu, Gavril, care ajunge pircălab la Orhei şi el, în locul pe care mult timp îl avuse bunicii său după mamă¹.

Întăia oară-l înfăţisează un act din 1689, al cărui resumat urmează:

„Tăste (*sic*), fata Tudorii, şi Ariton, fiçorul lui Gheorghii“, dau parte din Bezin „lui Nistoru din Bezin“. Marturii: Apost[olul] părcălabul de Orhei, Lupul de Bezin, Ionaşcu Bătu, tiju otu tamu, Sămion Mihuleţu de Orhei, şi alţi oameni buni megieşi. El încă i-au dăruitu-i cu cincă lei bătuţi şi tocmiţi ca nişte fraţi.“

¹ Acesta mai e pomenit cu alţi Orheieni într'un act fără dată.

Alt zapis fără dată se referă la încă o cumpărătură a lui. „Bălanu și popa Costinū și Andrieșu, fiçorii Gălbineanului“, vînd „dumisale Apostului părcălabului de Orheiū trii părți ale Costioai, dinū heleșteu, inū parte dinū ȝosū, dreptū 60 lei“. Vinde partea sa din sat „Toaderū, feçorulū Gălbiniianului, frate celoralaltți frați“, pentru 20 de lei. Marturii: „dum[nea]lui Jăcniceriulū Sturză și Vasilie celū Mare dinū Popșăști și Bățu dinū Bezănu și Lupul diiacul, Bălanū și Costinū și Andrunachii.“

Și în Lopatna vinde „Lupul fiçorul Angheliniū nepotulū lui. . . , lui Codău, dumisale Apostului părcălabulū de Orheiū“, pentru 13 ughī (p. 32). Marturii: „Ionașcu Rusulū bivū Velū Medelnicerū, Gheorghii Catargiu, părcălabulū de Orheiū, Vasăle celū Mare dinū Popșăști, Pavălu Stancă dinū Tulburești, Ionașcu Bățu dinū Bezinū“, etc., pe lingă un „Sturză“ (f. dată).

Hotarnica heleșteielor lui, pe p. 33 (nume: Negre Zatiçu, vătaștina, heleșteulū lui Bățu).

Apostol, Postolachi, era nume obișnuit între acești răzeși de margine.

Bizin, 29 Decembre —. „Toaderū sănū Lupulū otū Bizini“ dă „lui Vasăle, vāru-meū, dintr'unū pământū a māne-mē a trie parte dinū totū pământulū . . . , denainte lui Bārdarie și dinainte Badiulū și dinainte lui Postolachi Bățu și dinainte lui Postolachi sănū Ivancu“. Iscălesc: Gligorča, Andrii.

Iași, 24 Octombore 7198 (1689). Costandin-Vodă către „Gavrilū Donici părcălabulū, nepotulū lui Apostulū č-au fostū Jăcnicerū“, ca să-și caute „in țara Domniū Meli, unde arū afla, ai săi drepti vecini cari i sântū di la moșă-său, di la Apostolū Jăcnicerū, dinū satū dinū Bizănu, anume Vasăle Gribince și Bălăbanū, cu frate-său Sārghei, și feçorii Coluneții și Gavrilā cibotariulū și Gheorgei Bezmānariulū, feçorulū Petrii, și altāi, carei orū mai hi, hie unde i-arū afla, ori in satū domnescū, sau boerescū, sau călugărescū, sau in țargu, sau in slobozii, sau hieunde i-ar afla, să aibă a-i lua de grumazū, cu totū ce vorū avē, și să-i ducă la urmā, de unde s'aū dusū; și nime să nu stē inpotriiva cărții Domniū Meli“.

La 7 Novembre următor, același Domn scrie lui „Ionū Costinū Sārdarū, că Gavril Donici a pirit pe „Toderășcu bivū Postelnicū fiçorulū lui Apostulū“, pentru vadul de la Răut și bălțile ce vînează cel din urmā. „Domnie Mē nici pre unulū nu l-amū crezutū, ce i-amū triimesū acolō la dum., să le ei sama“, cu „oamenī bunī, megieși di din preȝurū. . . Să iā brazde in capū.“

Răspunsul vine la 30 Novembre, de la „Ionū Costinū Sardarū“, care „sărutū poala Mării dumisale“.

„Gavrilū Donici, pircălab de Orheiū“, a adus scrisoarea domnească. E vorba, cum s'a spus, de iazul de la „Grigorie Răspopolū, č-au fostū

preotă domnescă în târgu în Orheiă“ și „lovește păra în hotarul târgului“. Iocanoschi (*sic*), „un bătrân“ „care a fost răzăș de acel loc, de Furcenă“, spune că „acel ispisoc făcut di la Duca-Vodă nu-i drept, ce-i făcut pre mită; deci și el sângură acel Iablanoschii, a mărturisit cum el sângură a fost, părașul heleșteului înainte Ducăi-Vodă“. Se află dreptatea lui Donic. Toderășcu dă hirtile. Marturi: „Dumitrașcu, Gavrilă, Sava Țurcanul, Gheorghii Năvodar, Merăuță, Micul ot Sălește, Iablanoschii“.

La 12 Mai 7232 (1724), Gavril era mort. Fiul său, Miron, pîrcălab de Sorocea, lua, de la „Carpu Armașul, fișorul —, nepot Chiritoae din sat din Bezin“, o parte din acest sat „și din Lopatna“, pentru 15 lei, înainte lui „Toma pîrcălabul și Andrieșu sãnu Bartholomei și Andrunachi vameșu, brat Andrieșu, și alți oameni buni, bătrâni, și din răzăși“, cari pun degetele (iscălesc și „Mărdarii biv v[ori] Sulger, Neculașu Toaderu Orheianul, diacul de Cămară, Andri vătav, Ion bilu sotaic, Iordachi sãnu Misirii ot Romanu“, fruntașii de atunci ai Sorocei“.

Peste câțiva ani, Miron Donic face apoi următoarea însemnare a pământurilor ce are de la vechiul Apostol:

Moșiile căti avem dinpreună cu uncheș[ul] Ștefanu, di pe moșul nostru Apostul Velu Jăc[niceru], letu 7238 [1730], Iulie 15.

Părți din Bezin, cu 4 iazuri, 2 iazuri întregi, cumpăratură ot Lupul ot Bezănu, ot sãnovei popa Bălanu, și un iaz de împărțală cu Andronicu, gumătate a nostru, ot Grăjdianul fatul, iar gumătate d'împărțală și alt iaz de împărțală, cu tot satul.

Părțile ot Lopatna, cu gumătate de bătrân di la un moș a nostru, Ștefanu Mătieșăscul, danie ot Lupul.

Părțile ot Tulburești, ot Telișău, ot Poeni, cu părțile ce avem tijă de pe moșul nostru, Ștefanu Mătieșăscul, cu loc de vii și părți pin heleștei.

Parte de moșii căta s'o alege ot Prisăcina (*sic*), dinpreună cu Andrunachi și cu preutiasa, feșorii lui Enachi ot Bezin, din preuteasa.

Părțile din Miclești, tijă cu Andrunachi și cu preuteasa. Băloșăști, pe Răutu, numai cu uncheș[ul] Ștefanu.

Părțile ot Ciofeni, tijă cu uncheș[ul] Ștefanu.

Părțile otū Răspopeni pe Dobrușa, tijū cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Iazulū di la Furcenī, tijū cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Satulū Popeștii, pe Ișnovățu, la Lăpușna, cu Andrunachi și cu preuteasa.

Mironū Donici Velū Jăc[niceriū].

Părțile otū Brătcenī, pe Răutū, cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Părțile otū Hăjdenī, pe Răutū, cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Părțile otū Sărătenī, cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Mironū Donici bivū Velū Jăc[nicierū].

Țiganiī ce avemū, tijū împreună cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Mazăre Ionū i Iordachi, fečorulū lui Fățică, tijū fečorū lui.

Titiana, fată care este după unū Țiganū a nenii Vorniculuī Donici, și amū luatū altă fată de Țiganū, și aū muritū.

Ileana, tijū fată lui Mazăre, care este măritată după unū Țiganū turcitū.

Chilie Hurueniasă, fata lui Gavrilū Țiganulū, care o țini Horuianū.

Mărie, tijū fata lui Gavrilū, care o ține Bursa Țiganulū g[ospo]ld.

Unū pogonū și gumătate de vii la Bezinū, tijū împreună cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Miron Donici bivū Velū Jăc[niceriū]; Apostulū Donici părălabū; Neculaī Donici.

Deci la 1730 Miron era acum, urmînd cariera buniculuī, Jicnicer-Mare. Un frate al lui Apostol e intitulat părălab: la Soroca, în locul Orheiuluī, iar un al treilea, Nicolae, poartă numele bunuluī de spre tată.

La 20 Ianuar 7239 (1731). „Ioniță Gîosanulū și cu frate-meū, Postică și cu mătușă-mè, Anița“, vînd „gupănuī Mironū Donici Velū Jăc[niceriū] i părălabū Săročcăi (sic)“, parte din Făureștii, care era în bătrînul Mărzoae și al Mironestilor. Marturī: „Andrunachi Post[elnicū], Gheorghii, șoltuzū otū tãrgulū Soroca, Neculaī, Ștefanū, Loghinū Sfeclă, Gheorghii, Macsănū sãnū Mitula otū Micleștii, Onofrei sãnū popa Timușū, Neculaī Cočorvă, Costandinū Mașteiū, Iordachi Cîohian“. Scrie „Neculaī diiacon“.

Tot în Soroca, la 1-iū Maiū, se vinde lui Miron, de „Toaderū

fečorulü Agafițăi, nepotulü Sävienesăi, surorii lui Aftonii“, parte din Făurești. Pomenit Chipriianü. Marturî: Neculai, Vasăle Aftoni. Postică, Gligorașü, nepotü Cozmii otü Cotijăni, Gheorghifă popa, Ilie sănu Ioniță“; scrie același.

La 23 Iunie, în Chișinău, „Sandulü Bățü, fečorulü lui Andriiü Bățü, nepotulü Mironescului“, din același sat, vinde altă parte din acest sat de pe Ichil, pe 10 lei. Marturî: „Vas[i]lle vam[e]șü, Agapii șoltuzü, Vărlanü Popescu, Ștefanü sänü Aftini, Toaderü Onașcu, Dumitrașcu Budulü, Vas[i]lachi bivü Vor[nicü] otü Turburești, Adamü Vor[nicü] otü Turburești“; scrie „Vicolü Varticü hotnogulü“.

La 7250 (1742), 5 Iulie, Miron nu mai trăia. Domnul poruncește lui Pavel Vel Sărdar și lui Carpu biv Vel Medelnicer, precum și Postelnicului Veličco Cuza, să cerceteze impresurarea de care se plînge „dum[neae] Catrina Cluceroae, ġupăniasa răpousatului Mironü Donicî Velü Cluč[eriu]“, din partea lui „Mihne, nepotulü lui Ionășcută“ la Bezin.

Peste un an, la 18 Iunie 1743, „săteniü otü Bezinü“, cu „Ioniță sotnicü de Căzacî de Soroca“, „Andriiü Tătarulü, Stăvilă Mercă, răzăși otü Bezinü“, „Maftעיü sänü Savinü“, „Toaderü Condra“, alți răzeși, ca marturî și cu „Pavălü Cireșü otü Soroca“, scriitor, arată cu privire la partea care „inblă în Bezinü și în Vale Lopătnei“ și pe care „Vărlanü, unchiulü Budeseștilorü“, a dat-o lui Miron, Apostol și Neculai Donicî, cari „l-au ġriġătü la moarte lui“. Acum Neculai ceruse mărturia lor pentru că „acmu, în vreme Moșcalilorü, tämpländu-să de au datü dumneeî ġupăniasa lui Mironü zapisulü la Horodinca, împreună cu alte zapisă s'au răsăritü acelu zapisü și altele“.

Încă de la 9 Octombree 7254 (1745) „Catrina Cruceroae, a răpousatului Mironü Donicî“, stă la socoteală cu „Ștefanü nepotulü lui Apostolü Jăc[nicerulü], fečorulü lui Toaderü Armașü“, pentru „unü satü anume Băloșăștii și o moară dinü Răntü, dinü susü de Furcenî“; zapisele fiind neîmpărțite, ieău fiecare „șapte zapisă și unü ispisocü“. Altfel se împart pe din două. Martorî: Lupulü Donicî 3ti Spat[ariü], Neculai Donicî, cumnatul.

Moara dă loc la o dezbatere între Constantin, fiul lui Miron, și alți răzeși:

„Înștiințămü cu această scrisoare a noastră, după luminată porunca Mării Sale lui Vodă și a dumisale Velü Sărdarü, viindü dum[nea]-lui Vist[ieriulü] Costantinü Donicî, și aducändü și pe preutulü Ilie Corețchiü, și luindü sama, amü aflatü că au avutü tocmală preutulü Ilii cu dum[nea]lui Vist. Costantinü Donicî cu așăzare ca, după ce a ġăti moara, să o ții preutulü Ilii doi ani, ca să-și scoată chel-tuiala morii, și di la acei doi ani să între în moară și Vist[ieriulü]

Costantinū Donicī, darū, fiindū pricină la mijlocū și, neavându scri-soare la mână de așzare, nici o parte, nici alta, amū socotitū ca să mai lasă Vist[ieriul] Constantinū Donicī să fii vadeaoa moriī pe trii anī, și așa s'au priimitū și dum[nea]lui, iarū, di la trii anī încoace, câtū aū mai trecutū, să să înpartă vinitulū morei în ăumătate; și preotulū Ilie nici cu ăcasta nu s'au priimitū, nici poroncī n'au vrutū să să supui, ca să stē la dreptate, și noi așa amū cunoscutū că-i dreptū, că dila sfârșitulū lunei lui Iulie, la veletū 7272 [1764], s'au împlinitū vadeoa, pe trii anī, și di la zi întăi a lui Avgustū să între și dum[nea]lui Vist[ieriulū] Costantinū Donicē în moară pe ăumătate de moară, parte dumisale, după cumū aū țănut-o și mai nainte; și după cumū amū aflatū cu dreptulū amū datū ăcastă scrisoare a noastră la mână dumisale Vist[ieriulū] Costantinū Donicī. L[ea]t 7273 [1765], Fev[ruar] 11. Vasăle Carpu Șătr[ariū], Neculai Toaderū Post[elnicū].“

Abia la 20 Februar 7274 (1766), „preotulū Ilī Coreschiī“ se împacă. Fusese tocmeala, „fiindū moara stricatā, să o țiū eū trii anī, să facū casa moriī, și herăle și iazulū să fii toate bune . . . , cumū și petrite moriī să fii cu peatra ă-amū luat-o acmu, după cumū sântū și la alte mori, și amū ținut-o ăcești trei anī, luindū vinitulū totū eū“, ba chiar încă doi anī. Se judecă la „Păunū bivū Velū Pah[arnicū], Velū Sărdarū“. „Și după cumū i-o daū acmu grijită cu toate celi trebuincoas[ă], așa să mi-o dē și dum[nea]lui la împlinire ăcestorū doi anī.“ La 1-iū April întră Donicī. Marturī: „Părintele potropopolū Vasăle otū Chișinăū și dum[nea]lui Post[elnicū] Enachi Hermezăulū și vătavulū Enache Zamși, și Manole Stăvilă, mazilū“.

O hotărire domnească din 1764 (*sic*), 3 August, de la Grigore Alexandru Ghica-Vodă, se ocupă de afacere. Preotul își scosese cheltuiala îndată. E timp ca Donicī să ia „vinitulū, atâtū dinū uimul moriī, câtū și dinū heleșteū“. Vel Sărdarul va cerceta cu „2, 3 mazilī și oameni bătrăni di pinū preăurū“, „în frica lui Dumnezăū“. „Așjdere să mai jălui Costandinū Donicū că are o moșii Băloșestī otū Orheiū, cu scrisorī și ispisooce g[os]p[o]d, și oameni ce-sū pe moșia sa nu-și daū câte ăcei 6 potronicī pe anu de casă pe moșie sa, nici aū făcutū ăceli 6 zăle pe anū boerescū, 3 zăle de vară, 3 zăle de iarnă, după hotărăre testamentulū“. Să cerceteze de nu-s „moșinași“ și să dea „câte 6 potronicī pe anū, ce n'or fi datū, supuindu-i să-și dē dijma pe obiceiū, cumū și vinitulū moșii de casă, după hotărăre testamentulū“.

Urmașul lui Ghica, Grigore-Vodă Callimachi, se ocupă, la 3 Octombrie 1767, printr'o poruncă dată lui „Gheorghii bivū Velū Med[elnicerū], Velū Sărd[a]rū“, de ăcastă afacere. „Nețindu-să elū de cuvântū, pe de altă parte aū mersu și aū stricatū moara ca să

nu încapă moara la stăpânire Vist[ieriului] Costantină Doniç, și cu acè pricină de stricăcuni aũ rămasu de iaste acmu moara iarăși la stăpânire acelu popă Ilii“. Să cerceteze. Nicî oamenii din Băloșești nu dau dijma. Să facă „după hotărâre ponturilor Domnii Meli“. „Osăbitu aũ jăluitu pentru că i-aũ ucisũ înpregurașii câteva vite de mascuři, arătându ei că aũ pagube dinũ țarină, dinũ păpușoi, dispre mascuři Vist[ieriului] Costandină Donicî“. Să judece, împlinind pe cei vinovați, „până la acelu puținũ, odihnindu-lũ acolo cu dreptate“.

Zapisele Băloșeștilor, aflăm dintr'un act din 1774, Je-a pus apoi Costantin zălog, „amanetũ“, la „Pah[arniculũ] Ilii Rus[e]t“, pentru 60 de lei cu dobîndă. Ginerile sãu, autorisat anume, le reclamă la acea dată. Donicî le pusese zălog acestuia „cu dobânda dinũ zăce unsprăzăcea“. Zapisele privesc pe „Ivașco dinũ Izbești, Ștefanũ otũ Coțicu“. Două iepe = 17 galbeni. Se vede de aici că „Apostul“ a fost și „părcălabũ de Hotinũ“. Apoi aflăm pe Buhușu Grebencea, Ihnatoschii, Călina Bălăniașia, Cuculũ, Mațencu, Drahna, Rughina (bărbat), Isaia, Parasca, Marta, Uliiana, Dumănesculũ, Vasăle Măzărachi, căp[i]t[anulũ] Carpũ otũ Furcenĩ“. 2 boi bunĩ = 15 lei.

La 18 August 1766, o hotărîre domnească menționează pira lui „Costandinũ Donicî bivũ treti Vistier asupra vãru-sãu, lui Andriiũ nicî Post[elnic] și asupra altorũ răzășii, de moșie Făureștii otũ Ordoheiu“. Andrei „urnește“ pe omul vãrului sãu, „la Vãdeni și la Pășcani, unde nu-ĩ rãspundũ zapisãle.“

Hotarulũ pomenește:

„Vale Vãdãniĩ, la un pãrũ îngemãnatũ, Vãlceo Epurașului, Fãntãna lui Mironũ, în gura Hãrtopului, costișã Vãlcelii Cãnipii, fundulũ Dorocucãii, pãrã în prãvalũ, în costișã Vãii Scurtii, care acolũ dau de samã Vasãli Aftoni, etc., drumulũ ce merge pe Ichilũ, gura Vãii Vãlcelii.“

La 1766 stãtea în Bezin „Marie, fata lui Gavrilã Doniç, ce l-aũ (*sic*) țãnutũ Ionițã Leca“. Era o femeie bãtrînã, care avea un fiu, Costandin, și o fatã mãritatã cu „ereĩ Gavrilã otũ Sãnești“, care mãrturisește și el alãturi de „socrã-mè, mama Marie“. Murise, nu numai fratele ei Miron, dar și mama lor, Catrina. Casa lui Miron era clãditã pe un loc de la „Ștefan Coreschiĩ, feçorulũ lui Tudorũ, nepotu Apostului de Bezinũ“, cãruia i se dase în schimbul acesteĩ „baștine“ pãrțile lui Miron din Bãlãnești. Un „Ion Cãp[i]t[anulũ]“, un „Ilie Pah[arniculũ]“ întãresc și ei mãrturia fãcutã pentru Costantin fost al treilea Vistier, fiul lui Miron.

La 19 Iulie 1777 (1769), același Donicî din Bezin, care trãia în obscuritate, pe cînd neamul lui Darie Donicî, nãscut din a doua cãsãtorie a tatãlui lor, se ținea în rîndul boierilor mari ai Moldovei, cumpãrã loc de la „Toaderũ, fiçorulũ lui Andriiũ și a Gafii,

nepotul lui Savinŭ dinŭ Bezinŭ“, și de la soția lui, Aritoana (Haritoana), — locul fiind în bătrînul Andrunachie, și în bătrînul „bătașc“. Sînt marturî „Filipŭ Vor[niculŭ] otŭ Bezinŭ, rĂzĂșŭ, VasĂle sĂnŭ Andrii PrĂjĂscu, rĂzĂșŭ otŭ tamŭ, Ionița PĂnuțŭ, rĂzĂșŭ otŭ TilișĂŭ, Vasilii prot. otŭ Orhei, Macriiŭ“ — decî și neamul pornit din cĂsĂtoria fetei lui Nicolae Donicî cu un Macri rĂmĂsesese în pĂrțile orheiene —, „preotulŭ Trohinŭ otŭ Steșcani, Costantinŭ sĂnŭ preutulŭ Gheorghiesŭ, nepotŭ de sorĂ Vor[niculŭ], rĂzĂșŭ otŭ tamŭ“.

HotĂrnicia locurilor lui Costantin Donicî se face incĂ de la 1-iŭ Septembrie 1764, în ființa rĂzĂșilor din neamurile: Ignat, MercĂ, Andronachi, Sîrghii, GĂlcĂ, RĂculŭ, BosĂiucŭ, BĂdiculŭ, Moga, Buzulŭ, Pantiulŭ, Erhanŭ, din Bezin, TilișĂŭ, Camince, Borzești, CobĂlca, ŢigĂnești și PersĂcina (unul e cĂpitan, altul stegar, un al treilea vĂtaf, alții preoți). Vin și rudele lui Constantin Miron Donicî, „Constandinŭ Donic Velŭ ȘĂt[rarŭ], fiulŭ rĂpousatului Postolachi Donic ĉ-aŭ fostŭ vt[ori] Log[o]f[Ă]t, Andriiŭ Donic Post[elnicŭ], cu frati-sĂŭ VasĂle, fii rĂpousatului Neculaiŭ Donic ĉ-aŭ fostu Pitarŭ-Mare, și Dumitrașcu sĂnŭ Ștefanŭ Coreți, protopopolŭ de Orheiŭ“ — al doilea protopop orheian din neamul Doniceștilor, care dĂdea pĂrcĂlabi cetĂșilor¹. PĂminturile sînt în bătrînul Andrunachi, „care sĂ ĩnparte ĩn doi cu bătrĂnul BĂțŭ, și bătrĂnul Lupulŭ este sĂngurŭ pe ġumĂtate de satŭ“. MĂsurĂ cu „odgonulŭ de triĂzeci de stĂnjĂni, și stĂnjĂnulŭ de optŭ palme“. Se ĩnseamnĂ locurile: „Valea SĂmbului lĂngĂ șliahŭ, șliahulŭ vechiŭ, Podulŭ vechiŭ“. „Hotarulŭ BezĂnului s'aŭ cuprĩnsŭ ĩnŭ hotarnica TelișĂului, fiindŭ dinŭ vechile vremi totŭ unŭ hotarŭ, dupĂ cumŭ aratĂ uriculŭ celŭ vechiŭ di la Ilie-VodĂ și Ștefanŭ-VodĂ, ĉ-aŭ fostŭ frați, fii rĂpousatului Alexandru-VodĂ celŭ bătrĂnŭ, dinŭ veletŭ 694 [1436], Mai 4.“ (Nume: Isac, TerchilĂ, Armina Popșoia, HĂrlĂŭ — *bĂtrĩn* ĩn PrisĂcina —, ȘĂndre — alt bĂtrĩn).

Vĩnzare cĂtre Costandin Miron Donicî se face și de „Aftenii, fiĉoralŭ lui MoisĂi dinŭ Bezinŭ“, pentru „2 vaci cu vițĂi bunĭ, prețĂluite cu oameni bunĭ și rĂzĂși, cariĭ mai ġosŭ s'aŭ ĩscĂlitŭ, dreptŭ 24 de lei și șasĂ lei bani de argintŭ“ (p. 39. Marturĭ erau, „VasĂle Coreschii, VasĂle Budigŭ, Sandulŭ Sofronii, Toaderŭ Vozĭianulŭ“), de un alt sĂtean, pentru „doi boi bunĭ, prețĂluiți cu oameni bunĭ megieși și BezĂneni vechi și rĂzĂși de Bezinŭ și de Lopatna, dreptŭ 30

¹ *Se mai pomenesc surorile lui Miron, Postolachi și Neculai Donicĭ*: „Catrina ĉ-aŭ țĩnut-o Ionŭ potropopolŭ“, „Ilinca ĉ-aŭ țĩnut-o Toaderŭ Negruțŭ, Marie ĉ-aŭ țĩnut-o Ionița Leca, Ilinca ĉ-aŭ țĩnut-o Toaderŭ Loghinŭ, Tasia ĉ-aŭ țĩnut-o Andrunachi Vartholomei Post[elnicŭ]“, „Darie Donicĭ SĂrdariŭ“, care a luat loc de la „Lazorŭ bivŭ CĂp[i]t[anŭ], feĉorulŭ cĂlugĂrului dinŭ SĂngurenĭ“.

de lei" (Martur și un Miclescu, un Bătcă, „Agachi Hriza, Ioniță Loghinu diiaconu, răzășu, Vasăle sǎnu Ghiorghii Olariulu otu Camence, Ioniță Pănuță“).

„Cuconășul Ilii, fiulū dum[nealu] Vist[ieriulu] Costandinū Donici“, al lui Miron și Catrinei, apare în Iulie 1782 (p. 43). (Martur: fiul lui „Vasăle meșterulū din Țăgănești“). Alt act îi zice Ilieș (se pomenește „Dănilescuļ ce au fostū vǎtavū la casa dum[nealu] rǎpousatulu Mironū Donici dinū Bezinū“. Vier era Mașteiū Rusul. Vinzătorul scrie: „Acumū înū vreme răzmerițalorū, robindu-mi-sǎ fimee și copii, și prǎpǎdindu-mi-sǎ toate, s'au prǎpǎditū și zapisulū acesta“. V. p. 46: „s'au răzlețit la vreme răzmirițilorū, cu alte neamuri“).

Constantin, tatăl sǎu, trăia încă. El cumpǎrǎ neconținut locuri, ba chiar și „ezǎște cu puțintē ezǎturǎ de răzăși și sǎtenii de Bezinū, de li-au fostū pentru adǎpare vitelorū și topitoare rǎurilor“, precum făcuse și Miron, „fiindū și stǎpǎnulū satulu și răzășū în preună cu sǎtenii de Bizinū“, durind și moara, ce o stǎpînește: „pǎnǎ ce s'au și sǎvǎrșitū dum[nea]lu în Soroca“, iea venitul de la dinsa. Martur: „Ștefanū Schirașū, dascalulū otu Camince“, care și scrie; p. 51. „Preotul Ștefanū Gane otu Cobălca“; p. 52. Alexandru Borălǎ; p. 52 „Lupa preuteasa a popii lui Ionū din Chișănău“; p. 53.

La 1783 un Darie Donici Pǎharnicul, alături de Iordachi Erhanulū, cereaū măsurǎtoarea vechilor iazuri ale lui Apostol cel d'întăiū (pp. 44-7). (Odgon de 30 de stinjenī. Sate vecine: Lohanești, Pelinei, „margine Codrulu“, Beleuza, Camence, Sambola.

Nume: Pantiul, Frate, Trofin, Aritoana, Cobălcea, Armena Popșoia, Ștefca, Bozul, Zamă, Frățiiianū, Otavă, Dănielescuļ, Moga, Petre Stolnicelū, Iane Pah[arniculū], Vasăle Ciolaculū. Un „Mihǎlachi dascalulū“, p. 48. — Nepoții Nazarii, „postrǎnepoții Gligorci“: și „postrǎmoșulū“. — De notat: „zǎlojǎtura Antemii“. „Darii Cǎrlanū“; p. 50).

Rǎzeșii nu se lǎsaū ușor „anexați“, și ei o și spun la 1784 cu prilejul unei „dani“. „Care zapise sǎntū în mǎna dumisale Spǎtariulu Costandinū Doniç, fiulū rǎpousatulu Apostolachi Donici dinū Telișău, cǎ, fiindū noi răzăși totū la unū bătrǎnū cu boerii Donicești. și avǎndū dum[nea]lu pricinǎ de judecatǎ cu Sǎrghiești, ni-au rugat ca sǎ dǎmū zapisǎle, ca sǎ sǎ îndreptezi, și iarăși sǎ le dē la mǎna noastrǎ, care zapisǎ sǎntū, și unū ispisocū dī la Vasăle-Vodǎ și zapisulū cu suretū pentru aceste pǎrți de moșie. Și, cerǎndū noi ca sǎ ne dē scrisorile noastre iarăși la mǎna noastrǎ, dum[nea]lu ne-au rǎspunsū ca sǎ-ī dǎmū cheltuialǎ ce au cheltuitū cu hotǎrǎtulū moșiilorū, și, cǎndū ni-amū priimitū noi ca sǎ-ī dǎmū cheltuialǎ ce a fi cu dreptulū, dum[nea]lu ni-au rǎspunsū ca sǎ le vindemū dum[i]sale. Și, vǎzindū noi cǎ dum[nea]lu

umblă să ne înstreineză dinu moșiile noastre ci ne sântu baștină și moștenire moșiloru și a părinților noștri, și cunoscându noi că dum[nea]luî umblă cu înșălăcuni ca să ne rătăcască dinu moșiile noastre, și fiindu noi oameni săraci și lipsiți dinu întâmplare vremilor, și, cunoscându multu bine di la dum[nea]luî cuconulă Costantină 3-ti Vist[ieriu], li-amă datu daniî dumisale, după cumă să arată mai susu. Căci, fiindu noi lipsiți și rătăciți dinu toate părțile noastre de moșie ce avemă și pi la alte locuri, și eramă întocma ca niște streinî, lipsiți dinu moșiile noastre, dumn[ea]luî nu s'au înduratū de noi și ne-au luminatū dreptate noastră, dându-ne la mână însămnare după condică ce este la mână dum[i]sale, în care sântu arătati toate ispisoacele și zapisăle a tuturoră răzășiloru, cu veleturile lorū și cu soma stânjănilorū. Și, neavându noi cu ce mulțami dumisale pentru această facere de bini, amă datū și noi daniî, care amă și rugatū noi pe dum[nea]luî de au priimitū. Și această moșie să înparte pe doi feçori a luî Ștefanū sãnu Mătiesū dinu Tulburești, anume Savinū i Gheorghită șoltuzulū de Chișinău, și parte luî Savinū este datā daniie dumisale, iarū parte luî Gheorghită șoltuzulū au rămasū suptū stăpănire niamului sãu.“ Și actul de meșteșugită hrăpire urmează: „Și, cândū s'au făcutū acestū zapisū. s'au tãmplatū mulți oameni de cesti mazili, tãrgoveți chișioneni, cum și alte sãminții a noastre, ce să tragū dinu Gheorghită șoltuzulū, fratele moșuluî nostru Savinū, totū dinu Chișinău.“ Iscălesc „Alexandru Borălă, feçorū Măriuței, Nastasie fata Iriniî Hilotoai, Toaderū Jânbei, Ștefanū Bățū, Dariî Jânbei, starostele Ștefanū, de blănari, otū Chișănău, răzășū, în parte luî Gheorghită șoltuzū; Năstase Spănu țijū răzășū, Năstase Popa, mazilū, Simionū Bocanū, Paraschivū Sãrbulū, Lupulū Batcu“. Scrie „Vasăle sãnu Bățū, nepotū de frate luî Ștefanū Bățū dinu Chișinău“. Încă din 1795 Constantin Donicî era acum Vel Stolnic: Sãrdariî de Orheiū căpătaū poruncă pentru a-l restitui în drepturi la Făurești.

Vinzarea din 5 Septembrie 1799 se face „dumisale cucoaniî Theodosăicāi Costachi Stolnicas[a], ġupăniasa dumisale cuconuluî Costandinū Donic Stol[ni]cū, feçorū rãpousatuluî Mironū Donicî Clucerū“. „Făcându atăta cercetare“, spune răzășul, „mi s'au plinitū și mii păcatulū, ca unulū ĉ-amū umblatū să facū viclesugū, știindū și vãnzind dinu toată sãliște ĉ-amū arătatū mai susū, și m'au aflatū c'amū luatū eū vinitulū di pe părțile de susū aratate. Pentru care dumn[ea]eî, după zapisulū meū de vãnzare, după ce m'au doveditū că amū luatū eū vinitulū di drepte părțile dumisale ce i-amū vândutū eū, au vrutū să iaū deplinū vinitulū totū di la mine, ca di la unulū ce sântū dreptū vândutū dumisale Stol[niculuî], rãpăusatuluî Costandinū Donicî, boeriulū dumisale. Și eū, încă neavându cu ce rãspunde pentru acelu vinitū, amū căzutū și m'amū rugatū

cumă amă pututū. Și s'au pusă pentru mine la dum[nea]ei, și. făcândū și eū rugămintē, dumniei nū s'au înduratū de sārăcia mē, și m'au ertatū. Și eū încă amă datū acestū zapisū la m̃na dumi-sale precumū sã sã știi că de acumū innainte m'amū ġuratū pe sufletū și pre toată credința mē, ca unulū ce sântū vândutū de bună voe mē, cu zapisū ce amū iscălitū erī cu m̃na mē, ca, de acumū innainte de m'oī mai rădica asupra vānzării mele, orī eū, orī fečorii mē, saū alții de ai mē. sã fiū de mare plată și urgii, după cumū amū vândutū cu bună priimire dintru începutū, și amū luatū și plată deplină in m̃nule meli, cândū amū vândutū. Cumū și acastă scrisoare iarū amū făcutū de bună voe mē, ca unulū [ce] sântū vândutū de atăta vreme“. (Marturī: „Mironū Ninacu, Sārghii Vor[nicul] otū Camince..., cariī totū noi amū stătutū cu rugămintē la cucoană de aū făcutū milă cu diiaconu, de l-aū ertatū...: Axinte Băranū, Toma Croitorulū otū Camince; Dimitrachi Donici m'amū intāmplatū.)

Și alte acte sīnt in legătură cu acestea. Astfel, la 1-iū Ianuar 7230 [1722] se face cercetare pentru moșiile Pășcani, Făurești, Scurtești, in care se tăgăduia unuia însușirea de „moșan“. Pomenit și „Doniç de Pășcani“. Jură cel contestat „precumū este totū dintr'unū moșū moșanu inpreună cu dānșii, moșāni și rāzāși“. E hotărit deci „rāzāșū“ de judecātor.

La 12 Mart 7210 (1702), „Iordachi sin Mogăldii dinū Dișcova“ vinde „unū iazū cu vadū de moară inū Vatici, ce-i mai josū de gura Hulboçucului, ce vine de spre Puțuntei; care iazū aū fostū ezitū Stratulū de Cuçoa: fiindu-i lui cu greșalā acela iazū, l-amū vândutū eū dum[nealui] lui Loghinū pārcālabulū dreptū treizăci de taleri, bani de argintū“. Marturī: „Vasāle Cojanū, Costinū, Andriiū zātū Costinū, Costantinū Potlogū. Luchiiānū dinū Lucaciuca, — inșā izindū Stratulū acestū iazū rāū, neștiindū“: și-l aflā aiurea. Iscălesc: „Andreiū Buza, Dumitrașcu Harghel, Savinū sānū Andrunachi“.

„Eū, Toaderū Bălanū, cu 12 pārgari dinū tārġulū Orheiului. Adicā aū vinitū innainte noastrā Iliana Lelicoia, fata Buzii denū Furcenī, și aū vāndutū unū vadū de moară in Răutū, dinū ġosū de piatrā, popii celui domnescū Gligorie, dinū tārġu dinū Orheiū, de nime nevoitā, niçi asupritā, niçi sālītā, și aū datū doi rohatince de miiare și stupi și o vacā cu vițālū și postavū, pānā aū inplutū optzāci de lei prețū, cā atăta aū cerutū,— sã-i fii a lui moșii in veci, și fečorilorū lui, și nepoțilorū lui. Și intr' acastă tocmalā s'au tāmplatū oamenī bunī, Grigore Drăghiniță și fečorulū lui Vasāle vātavulū de sinițari și Radulū cupețulū și Mihulețū și Vasāle vātavulū de sinițari și Radulū cupețulū și Mihulețū și Vasāle inblātoru și Șabānū și Vasāle Cručanū și mulți oamenī bunī dinū orașū. Deci noi,

dacă amă văzutū a lorū de bună voe tocmală, noi am pusū pe-cete oraşului într' acestū zapisū, ca să să ştii; 7135 [1727], Ghe-n[ari] 10.*— Locul pecetii tǎrgului Orheiului.*

Lelicoaia are apoi un proces, împreună cu ginerele ei, Gligo-riice, cu Gligorie din Orheiū. „Acumū aū vrutū să întoarcă“, ea, „şi aū zisū că aū vǎndutū numai ǔmǎtate de vadū“. Se hotǎreşte: „de i-aū vǎndutū întâiū, acmū nu încape să întoarcă“ (15 Sep-tembre 7144=1635).

12 Martie 7165 (1657). Gheorghe Ştefan-Vodă pentru „Pintiliū Cǎp[i]t[anulū] dinū Bǎtoşăşti“.

IV. Privilegiile cele mai vechi ale Slǎnicului Moldovei.

Între hirtile D-rei Mǎlinescu din Iaşi aflu două acte domneşti care dau cea d'întâiū rînduială vestitelor băi din Slǎnicul Mol-dovei.

Privilegiul lui Ioan Sandu Sturza e din 26 Iunie 1824.

Bunul Domn bătrîn spune că, „rîvnitorī fiind de a în-mulţi facerile de bine cele spre opştească folosinţa Patriei, socotit-amū, şi, fiindcă la Țǎnutul Bacǎului, lângă Ocnă, la pǎraul Slǎnicului, s'aū aflat izvor di apă, care, după cercǎ-rile noastre ce s'aū făcut, s'aū gǎsit a fi folositoare pentru feliurī di slǎbiciunī a sǎnǎtǎţii şi de patimi, şi acum, de cǎţiva anī, s'aū şi obicinuit de a merge acolò mulţi pentru facirea de feredeī, dar, din pricina că la locul unde esti izvorulū, casă nu sint di şidere, cei ci merg, şi mai vǎrtos sǎraciī, pǎtinesc multă nevoia, şi nici vre o folosinţă nu pot să dobǎndească, nigǎsînd loc di adǎpostire, unde să poată face feredeī, am gǎsit a fi de trebuinţă şi lucrū cel mai creştinesc, de a să faci acolò oarişcare punire la cale de înlesnire pentru oaminiī aceī nevoiţi şi sǎraci, care nu aū chipul de a-şi faci iǎī singurī îndemǎnǎrile cele de trebuinţă. Şi dar, spre un asǎmenea sfǎrşit, trebuinţa cerînd de a fi un numǎr de oaminiī innadins însărcinaţi ca să slujască în trebuinţile borvizului, precum şi deosǎbit purtǎtoriū de grije, care să povǎţuiască lucrul şi slujba

144
5508
36

lor, spre o alcătuire încit s'ar putè, de îndemănare,— iată prin acest al nostru domnesc hrisov hotărîm și însărcinăm cu această trebuință pi credincîos boeriuul nostru, dumneluî Mihail Spiridon, biv Vel Sărdar, căruia îi dăm și cinșprezăci oamini, din oaminiî streinî ci i-aũ avut dum[neluî] mai d'innainte aduși și scutiți, in prejma borvizuluî . . . , numai pentru trebuința borvizuluî . . . Îndatorindu-să dum[neluî] cum mai întăi să pui să facă zăci odăi, la locul ci să va socoti mai bun lângă borviz, odăi di lemn, dar bine lipite și vărute pi din lăuntru și pi din afară, șindilite, podite pi ġos, lipite in pod, cu ferești și cu uși bune; și să facă și cite doî feredeî in fiiștecare odăe, ca să fie numai pentru săracii ceî ci vor merge să facă feredeî, care nu vor avè chip de a-și face singurî înlesnire de adăpostire și de feredeî. Să aibă apoi orănduiți in toata vreme facirii de feredeî cite patru sau cinci omini din aceștia ce i să daũ, care să stè nelipsit să slujască, sau cu zioa, sau cu săptămîna, la cărătura de apă, și la încălzire feredeelor pentru ceî săraci, supt îndatorire de a-și agiuta pe acii slabi și nevolnici, ca să-i pui in feredeũ și să-i scoată, precum și de a li sluji la orice alti trebuința, cînd să va ġăsi careva lipsit, și de chipul acesta, ca să nu aibă pi alt cineva să-i slujască. Și pentru toată slujba acești orînduiți oamini să nu poată cere dela cariva niciun feliu de plată. Iar, pe lângă acesta, să îndetorește d[umneluî] Sărd[ariũ] di a avè adusă cu oaminiî aceștia și lemne de foc, de agiuns, acolò la borviz, pentru încălzirea feredeelor di la acesti patru odăi și pentru alti trebuința ale săracilor, precum și însuși pentru încălzirea odăilor, cînd vor merge și in vremi mai răce, primăvara sau toamna, ca să facă cineva feredeî, pentru ca să aibă și dispre aceasta toată înlesnirea, și iarăși fără nicio îndatorire pentru iaî, de plată. Sîrguindu-să dum[nea]luî Sărd[a]-r[ifulu] de a o face aceasta înlesnire de lemne și oricărora alții din acei ci vor merge acolò, precum și de celelalti lucruri trebuinčoasă ale hraniî, ca să le poată

găsa aceste fiștecure cu plată dela dănșii, să nu pătimească lipsă și nevoie.“

Copie.

Iscălit și de C. Conachi.

La 30 Octombree 1836, Mihaï-Vodă Sturza întărește privilegiul pentru „Sărdariul Mihalachi Spiridon“, care a arătat „că are 27 liuzi de la Domnii Calimah și Sturza, așazați pe părțile sale de moșii din munții de lângă târgul Ocnii, de pe apa Slănicului, Ținutul Bacăului, unde, fiind izvoară de ape minerale, are alcătuite innadins feredeii spre lecuirea patimilor“. Spiridon mai vrea să aibă bejenari, până la cinzeci. Se acordă, fiind spre folosul țerii, „ca unile ci eli urmiază a scoti [= scuti] mult, și de cheltuială, și de ostinială, pe cei supuși patimilor, cari, pentru firșitul lecuirei lor, era' siliți a năzui la celi mai depărtate feredeii piste hotar“. I se dau 36 de liuzi. „Și apoi, în privire unei asăminea miluirii, datoriū va fi dumn[ealui] Sărdariū ca, pe tot anul, la vreme cuvenită, să dei încăperii fără plată de chirii, până la număr[ul] de 30 bolnavi săraci, ce s'ar rîndui acolò spre lăcuință și căutare.“

V. Cîteva acte privitoare la moșia dorohoiană Hilișăul ș. a.

(Colecția d-rei Mălinescu.)

1. 17 Iunie 1735. Proces al lui „Iordachi, fiiulū Med[elniceriului] Constandinū Vărnăvū, și cu Pit[ariulū] Vasile Iamandī, arătāndu Iordachi că maică-sa, Mariia [Medelnicereasa], aū fostū fată Jăc[niceriului] Ioniță Iamandī și soră cu Sulgeriulū Toma și cu Iordachi și Safta, mai avāndu Jăc[niceriulū] Ioniță Iamandī doi frați, anume Ștefanū și Cărste; i Ștefanū aū muritū holteiū“.

2. † Pren carte ce ne aū trimes dumnalor boerii căimăcamī amū luatū sama lui Ionichie ermonahū cu Athendule [= Afenduli] neguțătorulū, ginerile lui Mironū Gafencu, pentru moșia Șilișăulū de la Țăn[ut]ulū Dorohoiulū, și dinū

gudecata noastră a rămasă călugărulă să-și ia totă venitulă cătă vară (*sic*) fi pe gămătate de satu de Șileșău, cu niamulă lui, și pe gămătate să ia Athendule, iarăși cu niamulă lui, de vreme că așe ne aș spusă Athendule, cumă că gămătate de satu are, și o parte și alt[a],— până la venire Mării Sale lui Vodă, și, după ce să va așeza Domniia, să-și ia carte de hotărătă moșii, și, după hotărări, cini cătu îi va fi parte de moșii, va stăpăni, și va lua și venitulă moșii.

Aăasta înștiințămă.

L[ea]t 7265 [1757], Apr[ilie] 26.

*Ilie Costachi Pah[arnic]*¹.

3. 10 Iulie 7268 (1760). Cercetare pentru ispășire la Șilișău și Pomirla. Doi rotari țerani, marturi. „Șa Vasăle Homivca, tijă de acolo, șa Andreuță... Aă plătătă pe acă sută de fălci de iarbă ce aă stricată.“

Iscălește un Vornic de Poartă.

4. Adică eă Gorghii sãn popa Vasăli din satulă Dănileni dat-amă adivărată și încridințată zapisulă meă la cinstită măna dumisali cuconulă Iordachi Pot. (*sic*), precumă să să știi că, prinzându-mă dum[nealu] 2 cai în țarina dumisali, și dum[nealu] apoi trimețându cai la dum[nea]lor Vornicii di Botoșani, și întâmplându-să di s'aă prăpădit cai, că nici eă niputându mergi ca să-mă scotă cai, și trecându doi ani și gămătate, și acumă amă făcută învoială cu dum[nealu], și mi aă dată 38 lei, adică triizăci și optă di lei, să fii nisupărată dină spri mini, și, oră la ci judicată di m'așă măi scula eă, să nu mi să țai în samă. Și pentru măi adivărată cridința m'amă iscalită cu măna meă.

Gheorghe Dascalu.

Adeverescă.

'92, Iuli 31.

5. C. 1800. „Iordachi, fiu Med. Costandin Vărnava“, se plinge că nu s'a dat tatălăi sãă parte a soției lui, fata Jig[niceriului] Ionița Iamandi, că toată „perusia“ a trecut la frații ei, Pit[ariul] Vasile, Sul[geriul] Toma și Iordachi Post[elnicul], „și la alți veri a' dum[i]s[ale]“. Se află pre-

¹ Ieșise din Domnie Constantin Racoviță, și era să vie Scarlat Ghica.

texte „ca să ne urnească“ și să păstreze averea. Cere Domnului judecată, pentru a se înlătura „urnirea“.

6. C. 1800, 10 Iulie. Scrisoare a unui Gafenco către „badiu Costantine“, pentru o cercetare în Sălișău, la moșia, „Jicnecerului Macrii“. „Să ferescu de locul Săleșăului ca focu, atâta câtu nice 'nū imașu nu-și lasă bucatele lor, șă să năcăjăscu, de herbu ca într'o olă, fiindu-că li-i locul strantu, și așe nădejduescu că, de aice înnainte, câtu a fi Pomărla șă Săleșeu, n'omū avē nicio supărare de dănșăi. Darū vei ști d[u]m[neata] că, măcarū că s'aū găsitū locū stricatū de 100 de fălci, darū, chiarū să nu fi călcatū mai multă iarbă decâtū de vr'o 7, 8 stoguri de fānū, nu s'arū fi găsatū; numai aceasta aū fostū o învățatură. Darū mai trebuie să isprăvești carte gos[po]d ca nimene să nu fie volnicū a-și muē cănepile șă inațale înū bălțale Săleșăului, pentru să să omoră peștele, șă mai alesū înū Orbeja (*sic*), care să numește Păs[ă]reca,—măcarū că eū amū zăsū Jăcniceriului Macrii să dē poroncă omenilorū dum[i]sal[e] pentru această pricină, șă dum[nealui] înnainte mē ți-aū poroñcitū, darū totū trebuie șă carte.“

Adresa către „Costantinū Logofătū, vătavulū dum. Logofătului Răducanului“.

7. Botoșani, 27 Ianuar 1833. „Toadir Vezetu, cu Catrina, soția lui Toadir“, vînd Spat[arului] Costachi Rosātu“ „o casă... la mahalao Vrabienu, pe moșia sântului ierarh Nicolai, a sfinti mănăstirii Popăuți, cumpărată di la Ghiorghii vezăteu Herțanu“. „Avăndū a plăti d[umnealui] și bezmānu obișnuit a sfintei mănăstiri, cincī lei pe an.“

Scrie Vasiliu.

Cu voia egumenului Inochentie Iliupoleos.

K. Πώσσετος o vinde, la 16 Mart 1836, „vătavulū Ștefānachi Pleșescu“, întărind același egumen¹.

¹ Pentru Păpăuți, *Inscripții*, I, I. Tot acolo, la *Botoșani, Biserica Roset*, despre Roset. Cf. și cuvîntarea la îngroparea Mariei Roset, în *Cuvîntări de îngropare și pomenire*, Vălenii-de-Munte, 1909.

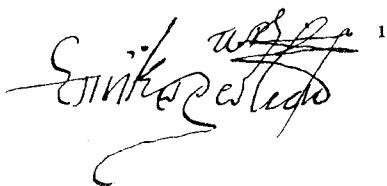
cu Jora Constantin, pentru heleșteile de la Lețucani și de la Buhuiceni și de la Bursumeni... Unu țermure a Lețucanilor... Unu iazu vechi, carele a fostu a lui Neculaiu Urechi, socru lui Alexandrul Buhuș, și a avut toc-mală pentru acel iazu Neculaiu Ureche cu Ghica Voevod, precum să țae Neculaiu Ureche heleșteul Bursumenilor, iar Ghica-Vodă să țae heleșteul Buhuicenilor; deci Ghica-Vodă a înălțatu heleșteul Buhăicenilor și a înecat hăleșteul Bursumenilor peste totu, și acum acel hăleșteu este înecat, nici de o triabă nu este.“
Marturi: „Grigore Cărlig, Ionașcu Meica, Davidu, Gheorghii Rodca, Andrunache Dediul, Vasăle Găscă“.

Copie.

VII. Carte a episcopului de Roman, Leon, pentru scutirea unui preot.

Leon, cu mila lui Dumnezeu episcop romanschi.

Molitva Ta, prot[opope] de la Țănutul Tutovei, i voi, slugile noastre, cari veți strânge poclonul episcopiei de la acel Țănut, pentru un preot ce va sluji la biserică din satul Tomeții, a dum[i]s[ale] Pit[ariu] Toaderu Jora, să-i dați pace la bani poclonului, iar bani școalei și a cutii să-i dea. Aăsta. 1783, Mai 14 dni.

VIII. Acte privitoare la Dolniceni și la alte moși vecini.

(Colecția d-lui avocat Fote, din Iași.)

Dolniceni, 29 Octombrie 7231 (1722). Cercetare la Brăteni (Dorohoiu). Marturi: „Andrei Balșe vtori Spăt[ariu] și Ursul parcălabul de Ștefănești și Pascalu Hotin, parcălabul și

¹ Episcopia Romanului.

Ștefanu Iorga de Durnești și Ionu Călimanu Căp[itanu] și Ștefanu sãn Antonache Căp[itanu] și Ștefanu Căp[itanu] Homoranulu și Pavălu Năcuțulu otu Oncești“. „O așezătură.“

2. 12 April 7246 (1738). „Andronachi Călimanu, cu femeia mē, anumi Nastasiia, și cu toți feçoriloī (*sic*) mēi, anume Toaderu și alții“, dă zapis „Sanduluī Jora, fiulu dumisale răpoosatuluī Gligore Jora č-au fostu Visternicu-Mare“, pentru vînzarea Dolnicenilor, partea „în capulu Cărpenișuluī dinu susu. . . Care acastă a patra parte de satu imi este miia de pe maica mē, Mariuța, fata luī Nistoru Holbanu. . . Amu întreatu pe nepoții mēi, feçoriī Homorianuluī ș'a frăține-mēu, ca să dē ei banii . . . , și amu întreatu și pe Vasile, fiulu Pitariuluī Ilie, fiindu dum[nea]loru razeși într'acelu sat. . . Decī eu, fiindu la închisoare pentru o datorie a unuī Turcu, și neavându cu ce plăti, amu vândutu acastă moșie dumisale acestuī boerū mai susu numitu, căci și dumnaluī încape, fiindu razeș și dumnaluī cu satulu Buhăiceniī, cari să hotărăscu cu Dolniceniī... Șii-amu datu dum[nea]luī ispisoculu g[o]s[po]dū de la Măria Sa Mihai-Vodă, care amu pe acē moșie, și alte scrisori.“
Marturi: Monahu Tudor Crup[enschi], Andrei Balș.

3. 24 Februar 7250 (1742). Împărțirea moșiilor „ce ni-au rămasu de la moșulu nostru Andronicu Părvulu“. Parte din Costina, „pe părăulu Ilișasca“, luī Andreiū și surori-sa, Aniții Anghelăchioae, și luī Necolae Med[elniceriū] și surori-sa, Măriuții, preutiasa popi luī Panteleiu, — feçoriī luī Toaderu Părvulu, nepoți de fiçoru luī Andronicu Părvulu“; parte din Cornești (Lăpușna), Iucșani pe Siretiu, „în partea luī Ilie bivū Velū Pitariū, fiçoru Paraschivi, sora luī Toaderu Părvulu și a luī Costantinū Părvulu sinū Velū Șetraru, nepotu de fată luī Andronicu Părvulu“. „Iaru acumū, stându noi, veriī cei primari, cu toții la socală. . . , să să dea Raduluī și suroriloru luī, feçoriī Aniții, fetei cei mai mici a luī Andronicu Părvulu. . . Călineștiī (Cernăuți), pe părăulu ce să chiamă Brusnița. . . , în partia luī Gheorghie Med[elniceriū] și a luī Vasilie și a Ilenei,

feçorii lui Costantinü Părvulü bivü Velü Şetrariü, nepoţi de feçoru lui Andronicü Părvulü“. Radu era Radu Burghilea. „Iară pentru satulü Cotela, ce să chiamă Soloniuca, cu heleşteu şi cu alte cumpărături în Cutela, şi cu partia dinü Melentenî, ce sintu înü Ținutulü Hotinului, — cându a milui Dumn[e]dzău să rămie acelu Ținutü la stăpînirea Domnului de Moldova, după cumü aü şi mai fostü¹, avându volnicie cei cu moşiile a-şü stăpîni moşiile lorü, atunce şi noi să avemü a stăpîni moşiile acelea cu toţi, orî iarăşi să le împărţimü frăţeaste, să ție fieştecarele partea sa, unde i s'a vini.

Cine va vrea să-şi ia parte sa de vecinî, ca să-i mute pe parte sa de moşie, unde i s'aü venitü, saü şi aiurea, unde va vrea, — volnicü să fie a-i lua şi a-i muta.

Iară pentru o părtecea, iarăşi dinü Costina, partia Țicîi, şi pentru vecinî, ce s'orü afla din parte Țicăi, care moşie o ținü dumnealorü Gheorghie Med[elniceriü], cu fraţi dumisale, feçorii Şetrariului Părvului, pentru 40 lei, preţulü unui calü şi a doi boi, care ştimü noi cu toţi c'aü datü răpăosatulü unchiulü nostru Şetrariulü Costantinü Părvulü, de aü plătitü o datorie a Țicăi, — acmu aü învoitü dumnealorü să priimască dzeace lei la aça datorie, să fie din partia dumilorsale, şi treidzăci de lei să dămü noi: dzeace lei Ilie Pit[ariü], dzeace lei Andreiü, cu fraţi lui, feçorii lui Toaderü Părvulü; dzeace lei Radulü Burghilea, cu surorile lui.“

4. 7262 (1753-4) (fără lună). Matei Ghica Voevod, către „dum[nealui] Filipü Catargiu bivü Velü Banü, isprav[nicü] de Ținutulü Hărlăului, Neculai Cucoranulü bivü vt[ori] Jit[niceriü], Vasile Balşea bivü Velü Căp[i]t[anü]“, pentru Brăteni. „În trecutulü anu cerşindü Paraschiva, cumnata Sandului Cămăraşü, hotarnicü pe dumnelui Iordache Cântacozino Velu Pah[arnicü], poftindü să-i aliagă hotarulü satulü Dolnicenii, aü mersu numitulü boeriü acolo, şi, uitându-să mai multu la arătare Paraschivii decât

¹ Se luase de Turci la 1713.

a cerca sămnele ce sintu pusea în hotarnicu, jăluеște Sandulū că i-aū înpresu[ra]tū de spre costișa Bașcului o bucată de locū.“ Să se facă cercelare.

5. Noi Costandinū Mihaī Gehanū Racovița Voevoda, bojiū m[i]l[o]st[iiū] g[os]p[o]darū zemli moldavSCOI. Credinčosū boeriulū nostru, dum[nealui] Ioniți Iamandi bivū Velū Jic[nice-riū]. Îți facemū știre că; mai în trecute zile, după ġudecata č-aū avutū aice la Divanu Paraschiva Sturzoai, nora lui Ilie Pit[ariū], și cu Călimăneștii, pentru pricina a opta parte denū satū Dolniceni, de la Țin[u]t[ulū] Dorohoiului, de la care ġudecată s'aū hotărătū ca să stăpăniască Paraschiva Sturzoaie numai parte lui Andrunache Călimanu, ce i-aū vândutū, iară cu alti doi părți, a doi frați a lui Andrunach[e], părinții acestorū ce aū stătutu la ġudecată, să nu să amestece Paraschiva, după cumū arată în anaforaoa ce este la mâna Călimăneștilorū,— și atunce, la ġudecată, aū cerutū Paraschiva să i să hotărască parte sa dintr' a țaranilorū, și s'aū fostu scrisū dum[itale] ca să i-o alegi osăbită, și, pe poronca cărții aceia, aū ales-o. După aceia viindu aice oameni aceia, aū datū jalobă Domnii Mele cumū că le-aū făcutū strămbătate, căci li-aū datū locū unde nu-i bunū de nemică, nici este locū de fâneațe, nici săliște, ce li-aū datū nește locū de sārături, și, pe jalba țaranilorū, iarăși amū fostu scrisū dum[itale] ca să faci dreptate, să le dai și lorū unde va fi locū, și bunu, și răū, adecă și înū fâneați și înū săliște și înū pădure, după obicei: unde va fi bunū, să dei locū bunū, și, unde a fi răū, să dei și răū. Darū acumū iarășū s'aū văzutū de d[u]m[nealui] Velū L[o]g[o]f[ă]tū o scrisoare a dum[itale] la mâna lui Iordach[e] Balșu vt[ori] Vist[jeriū], ce scrii cumū că parte țaranilorū iaste aliasă și hotărătă mai d'innainte, de alți hotarnici, și n'ai hotărăt-o dum[neata], și zăci că nu poci a străca hotărătura vechi, ce este făcută mai denainte. Pentru care acumū iată de iznoavă îți scriemū dum[itale]: luindū carte Domnii Mele, să cauți, și, de vremi că parte țaranilorū zici că-i aliasă mai denainte, de alți hotarnici, și acolo aū stăpinitu păra acumū, iarăși acolo

să le dai și acum. Însă de este după cum zici, iară, de este pricina într'altu chipu, să cauți să nu să faci strămbătate, nici la o parte, nici la alta. Și, după cum scriem, să urmez. Aăsta scriem. L[ea]t[ă] 7264 [1756], Iulie 11.

[Pecete cu chinovar.] Proăt. Velu Log[o]f[ă]t[ă].

6. Făcut-am scriore m[ă] la m[ă]na dumisale ăpănesi Paraschivi Med[elnicesi] precum m'au venit[ă] un[ă] răvașu a dumisale Păharnic[ă] Iordachi, ca să e[st]e sama cu Homoreni, pentru niste dijmă și pentru alte pagube, și e[st]e de bună voe s'au apucat[ă] să dei c[ă]l[ă]i de grău și, pe 9 stoguri fân[ă] și 5 zoți (*sic* i zloți), adetulu[ă] moșii, s'au dovedit[ă] cu omi[n]i că s'au dat[ă] în[ă] m[ă]na lui Enachi Homoran[ă] cându era Vornic[ă]. Și au mai cerut[ă] dumnea[ă] câte un[ă] leu de casă pe 3 ai, și e[st]e n'au trimis aăsta cu casile; dar[ă] e[st]e am[ă] socotit[ă], ș'am[ă] luat[ă] sama că-i cu dreptul[ă] să le deia aceste tote, că dumnea[ă] încă, den[ă] au fostu dreptu, încă au mai lăsat[ă], dar[ă], pentru omi[n]i, nu s'au putut[ă] așadza, ăur[ă]nd[ă] și unul ș' altu. Și e[st]e, pentru credin[ă]ta, m'am[ă] iscălit[ă].

Iulie 24, let[ă] 7267 [1759].

Vasili biv[ă] Căp[ă]itan[ă], sin[ă] Ursul[ă].

7. 15 Decembre 7274 (1765). Hotărnicie la Buhăiceni, a lui Ștefan Donici. „Cu hotărătura noastră ce am[ă] fostu din parte hotărăt[ă] Dolniceni[ă] în[ă] Domnie Mării Sale Mateiu-Vodă¹, — fiind[ă] atunce toate moșiile pustii, și neav[ă]nd[ă] cine să răspunză, s'au făcut[ă] greșală, și s'au fostu luat[ă] o bucată de loc[ă] din[ă] Dăngeni, și s'au fostu dat[ă] la Dolniceni. . . Și alte moșii mergu tot[ă] într'ac[ă] protivă. . .“

8. 25 Iulie 1809 „. . . Al doile, pentru o giriadă di fân[ă], ci s'au aprinsu di pojar[ă], carile fân[ă] au fostu a dumisali Pah[a]r[nicese] Joroai, și după carte de blăstămu[ă] au mărturisit[ă] oamenii din[ă] Brăteni[ă] că ar[ă] fi fostu de 18 stoguri ac[ă] giriadă, însă numai fânul[ă] au fostu vechi, de

¹ Ghica.

doi ani, și pojarul din carile s'au aprinsu giriada, au fostu datu de oamenii vechilului Mihălășaniloru, vrându ca să-și pârliască moșiia, și, fiindu giriada aproape, lângă moșiia Mihălășanii, dintr'acelu pojaru s'au aprinsu și au arsu giriada, nici, cându au datu pojarul, n'au mersu ca să dei de știre dumisali Pah[a]r[nicesei] Joroai sau oameniloru dum[neae]i, ca să-si păzască fânul di pojarul ce au să dea iai moșii Mihălășanii.

Al triile, pentru 38 căpița fân, ce au arătat vechilulu Mihălășaniloru că s'au ispășitu, carile s'au furatu și s'au mâncatu cu vitele lăcuiitorilor di Brăteni, pentru cari s'au îndatoritu satulu Brătenii că voru plăti, dacă voru mărturisi acia ce au plătitu acê străcăciune.“

9. 19 Maiu 1782. Diata lui Sandul Ilie Stolnic, fiul lui Ilie otu Vistierie (v. mai sus). Fiicei, Maria Jora, i-a dat două pogoane de vie la Țifești, „ce le amă de la părintele Leonu, episcopulu de Romanu“. I-au fost revindute lui de fiică, pe bani. Îi dă „pământuri de moșie“. „Și moșie din Dorșcani, care mie imi esti danie de la călugărulu Movila, pentru facire de bine ce au avutu de la mine, trăgându pentru dănsulu multă supărare și cheltuială, și puțin de nu m'amă primejdut și cu urgie domnescă, pentru o pricină ce au avutu elu în vreme Domnii răposatulu Costantină-Vodă Racovița, și au scăpatu cu fuga, luindu unu calu alu meu și unu emurlucu de postavu, și amă rămasu eu înu urgie înu locul lui; din care până m'amă îndreptatu și amă scăpatu, nu puțină cheltuială amă făcutu. Decă scrisorile le avē lăsate la mine, și că, viindu la Eșu, imi va da scrisori de danie. Daru n'au apucatū să vie, să-mi dē scrisore, căci i s'au tāmplatū moarte la mănăstire lui Adamu.“

Fiului, Filip, îi dă Brătenii. Fiicei, Nastasiica, Chilișoaie. Și banii de la Hatmanul Ilie Catargiu, — „care bani să să dē numitei fiicii meli pentru să-și facă ceva odorașă, și pentru alte chiertueli de gătire căsătorii sale“. Trăiește „soțul“, Catrina. Să i se lase trei Țigani, „în cătu i-a lungi Dumn[e]dzău viiața“. Pomenit și „soțulu meu celu d'in-

tăi“. Via de la Odobești rămîne lui Filip. „Nepotă-mê Catrina, fiica frăține-meu Neculaiu.“ Mamă-sa „zălojise“ moșie la „răposatul Vistieriu Filip Catargiu“. „Poiana de Beresculă.“ „Și fiu-meu Filipu să fie datoru a păzi cătră maștihă-sa toată cinste și supunere ce să cade, dându-î ascultare ca însăși maici sale, și ia încă să-lu aibă pe dănsulă la aceeașu dragoste și bună povățuire ca pre însuși fii săi. Așjdere și fiică-mê Nastasiica, ce rămâne moștenitoare pe casa mê, cu toată așezare, să fie detoare, atât ea, câtu și soțulu ei, ce i-a rândui Dumn[e]-zău, a ține pe maică-sa în casă, înu toată vîiața, și a-î da toată cinste și ascultare, după datorie fiiului cătră părintele său. Iarū, de nu vorū urmā fii mei după rānduiala ačasta ce le 'mū făcutu, să fie lipsiți de blagoslovenia mê și suptu blăstemū...“

Gavriilū Mitropolitū Moldavii, Ioanū Cant[acuzino] Vel Log[o]f[ă]t, Ștefanū Sturza Velū Vor[nicū], Lăscărachi Rusetū Velū Vor[nicū], Ilie Cant[acuzino] Hat[manū], Costantinū Păladi Spăt[ariū].

Iacovū, dichiū otū Mitropolie¹.“

IX. Acte privitoare la sate din Ținutul Dorohoiului și la Șoldan Vornicul.

(Colecția d-lui avocat Fote, din Iași.)

1. Iancul-Vodă, pentru Nechita, în proces „cu Lupanū vatagū, Crăciunū, Mihăilă și Cercelū“, pentru o bucată de sat. 12 ~~zloti~~ ~~флорыю~~. Pomenit Prăvulū Velū Vatajū. Stroici iscălește și cu litere latine, și adaugē: „a^o 1581.“ (Cirilic e: 11 Iunie 7088=1580).

2. Adecă noi, egumenulū Ghidion, și cu totū săborulū de la svāntaa mănăstire Dragomirna, scriemū și mărturisimū cu căstă scrisoare a noastră pentru rāndulū a patru oameni, anume Isacū Coticū și Goga și Alexa și Latulū, ce acești oameni ne-aū fostū noo vecini dinū satele svintei

¹ Viitorul Mitropolit Iacov al II-lea (Stamati).

mănăstiri, dinū Nicșeani și dinū Tăistreani, și aū fugitū de cātăva vreme dinū satele noastre prinū slobodzii și intr'alte părți, mărs-aū și s'aū așezatū în satele dumisale Vorniculū Șoldanū, la Dorohoiū: la Dolniceani și la Budești. După aceeaia amū mărșu la dumnealū, la Vorniculū, și l-amū dodeitū pentru acești vecini, să ni-i dea. Dumnealū, ca unū boiarinū bunū, nu ni i-aū opritū, ce aū dzisū să ni-i luomū, însă să le luomū și cislă ce vorū avea dinū șatele dumisale. Iarū noi, vādzāndu că nu ni-i apără, ce dzici să ni-i luomū cu cislă cu totū, socotit-amū cu totū săborulū și i-amū lāsātū să fie dumisale vecini, numai să ne fie dumnealū de dvorbă pentru destule nevoi și greutăți ce vinū asupra altorū vecinași ce aū rămasū. Dumnealū Dumitrașco Șoldanū Vorniculū-celū-Mare, ca unū boiarinū bunū, și multu milostivū, ne-aū făcutū multu bine, altorū sātceale ce amū avutū, și le-aū scădzutū dinū cislă, și cu altă milostenie ne-aū socotitū la svāntaa mănăstiri. Derept acea și noi încă i-amū lāsātū să-i fie dumisale vecini, și mai pre mare credință pus-amū și pe catea svintei mănăstiri, să-i fie dumitale (*sic*) de credință. Să să știe. U Iasū, l[eat]ū 7146 [1638], mșța Av[gust] 20.

[Pecete cu ПЕЧАТЪ В . . . ГОМНОНА (cu fum).]

3. Iași, 2 August 7150 (1642). Vasilie-Vodă, pentru pira lui „Ștefanū Șoldanū cu Nistorū Holbea și cu Toaderū Bobenū și Mărgelușū, fičorulū lui Grumadzu și cu alți răzeași dinū Dolniceani“, pentru moșie „împresurată“ acolo. Șoldan arată acte de la „АКА ЕРЪ (bunul lui), Pătrașco Logofătul“. Răzeășii „aū rămasū d'innaintea noastră și din toată leagea țării“: li se ieau și zapisele.

4. Suceava, 24 Iunie 7152 (1644). Vasilie-Vodă, pentru ca Vasilie Balșe și Tomița să cerceteze la Brăteani, Hănești, Dolniceani.

5. Adecă eū, Vasilie Șoldanū Vistearnicū și Gheorghite Șeaptilicī și Toaderū Bașoti č-aū fostu Stolnicū, scriemū și mărturisimū cu cestu zapisū alū nostru, cumū noi, frați, de bună voia nostrī ne-amū voitu și ne-amū tocmitu și ne-amū împărțitu sateli, și s'aū vinitu lui Toaderū Bașoti

Șoldăneștii, satu întregu, vlostu Sučava, și Plotuneștii, satu întregu, tijă vlostu Sučav[a], și Holpășeștii, satu întregu, volostu Neamțu, și Dolniceanii, volostu Dorohoiu, și Dancăuții, vlostu Hotinü, și o săliște anume Broșteani, volostu Sučav[a], și Brăteanii volostu Dorohoiu, și Joldeștii, tijă otü Dorohoiu, și unü vadü de moari ce iaste la Bistrițe, inü hotarulü tîrguluî Bacăuluî, și o parte dinü Tihulești, și cu o poiană de-acolea, și a treia parte dinü Ciuturești, și cu o poiană pe Tutova, și o jireabie dinü Giurgești, și așijderea și vieli de la Cotnariü, le-amü împărțitü; și i s'aü vinitu o falce de vie inü Dealulü Mändru, pre ulița Rășcanilorü și trei falci de vie, tijă inü Dealulü Mändru, și o falce de vie și trei fărtae inü Piscopü. Dicü, de să va scula cineva cu părä asupra acestorü sate, ce să avemü noi a sta cu toți frațiü la părä, iarä, de ne va rămănea cineva și ni va lua vr'unü satu, saü niscare vii, ca să avemü noi a sta cu toți frațiü de pări. Iară, de ne va rămănea cineva și ni va lua vr'un satu, in niscare vie, ca să avemü noi, frațiü, a plini dinü părțile nostre. Dicü pentru acestü lucru ne-amü făcutü zapisü împreună, ca să să știe; și pintru credința amü și iscălitu.

U Dulcești, vleatü 7163 [1655], mța Iuni 1 dni.

(Iscălituri.)

X. Inscriptiï ieșene.

Lingă mănăstirea Socolei s'a clădit — tradiția spune că de un călugăr Atanasie — o bisericuță pentru cimitirul satuluî. Fără turn, avind o umflătură la strane, cu un coperiș de șindilă lung in streșini, ea chiamă in minte vechile bisericuțe din veacul al XV-lea, până la Ștefan-cel-Mare și in cei d'intăiü ani ai Domniei lui.

Clopotul poartă însemnarea:

Anul 1809.

Pe o piatră de mormînt din cimitir se cetește:

Supt această piatră să odihnește roaba lui Dumnezeu Anastasăia, soția d[umnealu]i Sulgeriuluî Ioanü Dumitriu, Suigibașa, in vîrstă de 35 ani; s'aü săvârșitü dinü viață la 1846. Sept[embrie] întăe zi, Duminică. Cu această roagă

pe tot cetitoriul care va ceti, să zică: D[u]mnezău să-î erte . . . părație. Vasăli, Ma...

Un alt mormint are data de 1825. Mi s'a spus că ar fi al unei Semacopol.

XI. Inscricții din Dobrovăț.

Lingă pietrele de mormint ale Racoviștilor (v. vol. II, *Dobrovăț*) se află una, cu totul ștearsă, pe care se poate recunoaște:

. . . . МЕДЕНИЧЕР. . .

Pe alta:

ГЪН ГРОБЪ КЪТКОРН И ШРАСН (?) БЛОЧЕТИКАГО И ХСТОЛОЮ
БИКАГО (?) ІУ БОГДАНА ВОЕВОДЪИ А КНЪГНИИ ЕГО НАСТАСІА, И
ПРЪКСТАВНИСА ЕИ (?) КЪ ЕДНИ (*sic*) ЕГО КАТО ЗКА, МЕСА МК.
ДІ, КЪ КЪЧНКИ ШБИТКАИ.

Deci:

Această groapă a făcută și împodobit-o bine-cinstitorul și de Hristos iubitorul Io Bogdan Voevod, însă Doamnei lui Nastasia, și s'a strămutat ea, în zilele lui, la anul 7021 [1512], luna lui Octomvrie 14, la veșnicele lăcașuri.

Însemnătatea acestei inscripții cere lămuriri.

Piatra o văzusem de mai înainte, dar, la lumina soarelui, inscripția mi se părea nedescifrabilă. La a doua vizită ce am făcut mănăstirii, parohul mi-a vorbit de un Bogdan Voevod ce ar fi îngropat supt dinsa. Cercetind piatra la lumina luminării și fără piedeca pe care o aduce la cetire lumina de zi, prea tare și egală, am deslușit lesne pe muchea, mai îngustă, de sus a ei trei cuvinte de la început: în locul literelor șterse am adaus, după formulariul, и ШРАСН. A șeselea cuvint e aproape întreg legibil; iarăși după formular am adaus: и ХСТОЛОЮБИКАГО, care s'ar potrivi și cu rămășițele de litere. ІУ nu se poate ceti; în schimb e dat numele domnesc: БОГДАНА ВОЕВОДЪИ. Acesta — și, fiind la 1512, avem a face cu Bogdan Orbul, fiul lui Ștefan-cel-Mare, — e, fără îndoială, nu cel înmormintat, ci ctitorul mormintului. Că numele e pus în genetiv, poate trezi mirare, dar mai găsim un exemplu, la mănăstire a Argeșului, unde, iarăși, pe o piatră de mormint, numele ctitorului, Mitropolitul Anania, e pus în genetiv. а, care urmează, poartă de-asupra un semn arcuit, ca și cum ar fi ѿ. КНЪГНИИ ЕГО НАСТАСІА e neîndoielnic, ca și ПРЪКСТА —, cu care se ajunge la capătul liniei de pe latura cea mare a pietrei ce vine spre dreapta. АИСА, formă neobișnuită — trebuia: ПРЪКСТАВНИСА — se cește limpede; ЕИ e presupus, în legătură cu urmele de slove. ЕДНИ în loc de ДНИ, de și neașteptat, se află pe piatră, încheind cea-

laltă lature mică. Iar data și cele trei cuvinte de la sfârșit sînt cu totul sigure.

Piatra e de o calitate foarte inferioară, care contrastează cu frumoasa marmură, albă, lucie, de la mormintele familiei Racoviță. Literele nu au fost săpate adînc; ele sînt înalte și înguste. Lipsesc meșteșugul de împleticire artistică a lor, care deosebește alte morminte domnești; fiecare se desface deosebit, strîns lipită însă de celelalte.

Cît privește această Doamnă Nastasie, necunoscută pînă acum, — pețirea fetei de rege polon Elisabeta s'a isprăvit pentru uritul Bogdan-Vodă la 1509. Ureche, după izvoarele lui slavone, adaugă: „După aceia și-au luat Doamnă din țeară, și au făcut pre Ștefan-Vodă cel Țînăr.“ Ștefăniță pomenește, după cum spune o piatră de mormînt din Rădăuți, ca mamă a lui pe o Stana, care nu e „Doamnă“ (înnainte de Ianuar 1518). Decî notița lui Ureche ar fi greșită. Înnainte de a se căsători cu Ruxanda, fata lui Mihnea-cel-Rău, adusă anume pentru dînsul din Ardeal, Bogdan a luat decî pe Nastasia, care muria în 1512.

2. Pe un potir de argint suflat cu aur:

СЪН ПОТИР СЪТКОРН АСПША КОЧИ ВЕЛ ДВОРНИК И КИЊИНИК
ЕГО ТОДОСИА И ДАДЕ НХ ВЪ ЦРКОВ ДО ТЪРГС ВАСАСЮ, ИЕСТ МЕ-
ТОХ МОНАСТИРИИ ЗСРГРВАСАН ДО СТА ГОРА, ИДЕЖЕ ЕСТЬ ХРАМ
СТО ВЕЛИКОМЪЧЕНИКА ГЕОРГИЕ, КАТО ЗВР. АС.

Adecă:

Acest potir l-a făcut Lupul Coci, Marele-Vornic, și jupăneasa lui Todosia, și l-a dat la biserica din tîrgul Vasluiului, care este metoh al *monastirei Zugravului*, la Sfînt' Agura (Atos), unde este hram Sfîntul marele mucenic Gheorghe; anul 7139 [1630-1].

Au fost, cum se știe (v. vol. IV, p. CLXXI, nota 1), doi Lupu Vornici-Mari în Moldova pe acest timp. Cel ce apare întăiu e însă viitorul Domn. Tot el are de soție pe Tudosia sau Tudosca, fata lui Bucioc. Tatăl lui Lupu acesta, viitorul Vasilie-Vodă, se chema însă, precum spune inscripția bisericii Stelei din Tîrgoviște, Nicolae Aga, Agă al lui Radu Mihnea (*Inscripții*, I, pp. 112-3). Un Coci a fost însă boier mare supt Mihaî Viteazul, și numele său era Coci, Kotzi, grecesc.

Biserica din Vasluiu ar fi a lui Ștefan-cel-Mare (Melhisedec, *Notițe*, p. 133), dar aceasta avea hramul Sf. Ioan Botezătorul. O alta a fost făcută apoi de Vasile-Vodă în apropierea tîrgului (v. *Buletinul Comisiunii monumentelor istorice*, I, pp. 47-8, 96). E aceasta: Sf. Gheorghe. Zograful.

Pe potir mai e și această însemnare a argintarului, poate Sas din Ardeal: n. 90.

Inscripția e cuprinsă în trei rinduri, care se încep cu cite o cruce.

3. Pe un portret de călugăr:

³ Ἀκάκιος ἀρχιμανδρίτης Δομ.προβετζίου. [= Acachie, arhimandrit de Dobrovăț].

XII. Biserica din Lețcanii-Noi.

Pridvor deschis, cu coloane fantastice; bune icoane, dintre care una, pe fond de aur, arătând să fie din veacul al XVII-lea.

Cărți:

1. *Cazania* lui Varlaam.
2. *Apostol* din 1743.
3. *Apostol* Mitropolitului muntean Neofit (cu o însemnare de la familia Paladi).
4. *Penticostariu* din 7251.
5. Pe o *Evanghelie* din 1760:

Antiohū Caragea Post[elnicū].

Între cel d'întăiu cuvînt și celelalte este o pecete elegantă, mică, ovală, cu un scut și penaj de coif; puse fiind însă cu cerneală ștearsă, armele n'au ieșit. La începutul volumului este aceeași pecete fără iscălitură.

Antioh Caragea a fost Vel Agă în Domnia a doua a lui Grigore-Vodă Callimachi (Ienachi Kogălniceanu, p. 254). Cf. *Doc. Callimachi*, tabla.

El a fost deci stăpînul moșiei Lețcanilor și al satului Lețcanii-Vechi, din apropiere, unde mai dăinuiește o biserică de lemn, cu icoane vechi.

Ea a trecut apoi la familia Paladi, cum se vede din notița de mai sus.

6. *Evhologhiu* din 1764.
7. *Penticostariu* din 1800.
8. *Triod* din Buda.
9. *Octoih* din Buda, 1814.
10. *Evhologhiu* din Iași, 1834.